

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

19 ВЕРАСНЯ 2015 г.

СУБОТА

№ 180 (28038)

Кошт 2000 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Шукаць і знайсці. Нафту ў нашых нетрах

СТАР. 2

Курс на вялікую сям'ю

СТАР. 5

Рэнтген для аўтамабіля

СТАР. 6

КАНСАЛІДАЦЫЯ ПАТЭНЦЫЯЛУ

Менавіта яна патрэбна ў сённяшняй сітуацыі і Саюзнай дзяржаве, і ЕАЭС

Учора Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, які знаходзіўся ў Сочы з рабочым візітам, сустрэўся з Прэзідэнтам Расіі Уладзімірам Пуціным.

У час наведвання сумеснай беларуска-расійскай прамысловай выставы.

Падчас сустрэчы беларускі лідар адзначыў, што Беларусь і Расія пастаянна трымаюць на кантролі як праблемы, якія існуюць у двухбаковых адносінах, так і становачы моманты.

«Я заўсёды дзякую рэгіёнам Расіі. Нашы беларуска-расійскія адносіны ў мінулыя часы былі выратаваны толькі рэгіёнамі Расіі.

Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу, што ў Беларусі таваразварот з некаторымі рэгіёнамі Расіі вышэйшы, чым з іншымі дзяржавамі.

Уладзімір Пуцін падчас сустрэчы выказаў упэўненасць, што прэзідэнцкія выбары пройдуць на самым высокім узроўні ў поўнай адпаведнасці з беларускімі і міжнароднымі стандартамі.

Прэзідэнцкая выбарчая кампанія — гэта заўсёды вельмі адказны і няпросты этап у жыцці любой краіны, адзначыў Прэзідэнт Расіі.

Прэзідэнт Расіі адзначыў, што двухбаковыя беларуска-расійскія адносіны развіваюцца вельмі паспяхова.

На пленарным пасяджэнні II форуму рэгіёнаў Беларусі і Расіі ў Сочы Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка закрываў надзённыя тэмы супрацоўніцтва ў Саюзнай дзяржаве і ў ЕАЭС.

САЮЗНАЯ ДЗЯРЖАВА — ЛАКАМАТЫЎ ЕАЭС

Саюзная дзяржава з'яўляецца лакаматывам стварэння Еўразійскага эканамічнага саюза, адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт Беларусі звярнуў увагу, што, нягледзячы на цяжкасці, звязаныя з сусветным крызісам, кантакты паміж рэгіёнамі дзвюх краін значна пашырыліся: толькі за 8 месяцаў бягуць года ў Беларусь прынялі 36 рэгіянальных дэлегацый з Расіі.

Беларусь і расійскія рэгіёны ўзаемавыгадна супрацоўнічаюць па многіх напрамках. У Расіі запатрабавана беларуская прадукцыя.

СТАР. 2

НАШ ПАЎНОЧНЫ ВІНАГРАД

Незвычайнае хобі ў сям'і з Мёраў Георгія і Фаіны ШОКЕЛЬ — яны больш за 20 гадоў займаюцца вырошчваннем вінаграду.

Жыллё маё

ДА АЦЯПЛЯЛЬНАГА СЕЗОНА ГАТОВЫЯ!

На пачатку восені завяршаецца падрыхтоўка да ацяпляльнага сезона.

МІНСК — НА ўСЕ 100%

Паводле слоў начальніка ўпраўлення па рабоце са зваротамі грамадзян і СМІ Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі Генадзя АКСЦІЛОВІЧА, больш за 60% жылфонду краіны гатова да ацяпляльнага сезона.

«Мінск забяспечыў атрыманне 100% пашпартаў гатоўнасці, Гомельская вобласць — 96%, Брэсцкая — 70%», — дадаў Генадзь АКСЦІЛОВІЧ.

СТАР. 2

НЕ ЗАМЕРЗНЕМ

Начальнік упраўлення энергетыкі і навукова-тэхнічнага развіцця Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі Вячаслаў ШІМІТ расказаў, што на 16 верасня з 3591 аб'екта пашпартаў гатоўнасці на цеплакрыніцы ўжо атрымалі 2962, а гэта каля 82,5%.

Спажывец

БУДЗЕМ З БУЛЬБАЙ

А ўраджай яблыкаў чакаецца нават большы, чым летась

Цяпер у сельгасарганізацыях краіны і ў буйных фермерскіх гаспадарках ужо накапалі 370 тысяч тон бульбы.

І ЦЫБУЛЯ ўРАДЗІЛА

Бульба нас не падвяла. І гэта нягледзячы на няпростыя ўмовы надвор'я — спякота і недахоп вільгаці менавіта ў час росту.

СТАР. 2

Круглы стол

ЯК АБАРАЊІЦЬ СВАЙГО СПАЖЫЎЦА

Наглядныя органы занепакоены: на нашым рынку расце колькасць нестандартнай імпартаў прадукцыі.

зета «Звязда» сабрала «круглы стол», куды запрасіла намесніка старшыні Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі Сяргея ІУЛЕВА.

СТАР. 7

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

Венгрыя будзе сцягну на мяжы з Харватыяй

Венгерскі прэм'ер Віктар Орбан абвясціў аб пачатку будаўніцтва сцяны на мяжы з Харватыяй.

Чыліпцы, якія навучылі курыцу хадзіць, як дыназаўр, атрымалі Шнобелеўскую прэмію

У Гарвардскім універсітэце ў Кембрыджы, штат Масачусетс, прайшла цырымонія ўручэння Шнобелеўскай прэміі за 2015 — жартавівага аналага Нобелеўскай прэміі.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Названы найлепшыя тэлесерыялы ўсіх часоў

Выданне The Hollywood Reporter складала рэйтынг ста найлепшых тэлесерыялаў.

ПІШАМ ПРА ТОЕ, ШТО САПРАЎДЫ ВАЖНА

Падпісача на газету можна ў любым аддзяленні паштовай сувязі; з дапамогай аплатна-даведачнага тэрміналу РУП «Белпошта»;

Ідзе падпіска на «Звязду»

на IV квартал 2015 года!

22 верасня — Дзень падпісчыка па Мінскай вобласці!

Дарагія чытачы! У гэты дзень прадстаўнікі РВУ «Выдавецкі дом «Звязда» будучы чакаць сваіх падпісчыкаў з 11 да 14 гадзін на раўніных вузлах паштовай сувязі ў Слуцку і Салігорску.

КАНСАЛДАЦЫЯ ПАТЭНЦЫЯЛУ

АБ ЯКАСЦІ НАШАГА МАЛАКА

Аляксандр Лукашэнка падчас выступлення адказаў Прэзідэнту Казахстана Нурсултану Назарбаеву на крытыку беларускага малака.

«Мы жывём у рыначных умовах, — падкрэсліў Прэзідэнт. — Купляюць у Казахстане такое малако — туды яго і вядуць. Не куплялі б — не павезлі». «Няма такога тэрміна «натуральнае малако», — працігнуў Аляксандр Лукашэнка. «Усе чужоўна разумеець, што і Расія, і Беларусь узаемна «сушчаць» гэтае малако, выдзяляюць ваду. Калі пік малака падае, калі яго не хапае, Расія заказвае ў Беларусі; мы часта купілім у Расіі гэта малако, разбавілім яго: гэта значыць, дабавілі ваду, і атрымаем малако нармальнае малако», — сказаў Прэзідэнт. Ён растлумачыў таксама, што малочным напіткам лічыцца прадукт, у які дабавілі ваду.

«Калі разважаш на нейкую тэму і праблему, трэба больш глыбока ў ёй разбірацца», — лічыць Аляксандр Лукашэнка. «Гэта тэма не мае ніякіх адносін да таго, што адбываецца ў нас у Еўразійскім эканамічным саюзе. У нас ёсць значна больш сур'ёзныя праблемы», — рэзюмаваў ён.

АБ АДЗІНАЙ ПРАМЫСЛОВАЙ ПАЛІТЫЦЫ

Прэзідэнт Беларусі прапанаваў канкрэтныя крокі для фарміравання адзінай прамысловай палітыкі ў Саюзнай дзяржаве сёння. Існуючая ў свеце сітуацыя прадэманстравала наяўнасць пэўнай неабароненасці як Беларусі, так і Расіі ад знешніх фактараў, адначасна беларускі лідар. «Цяпер асабліва патрэбна кансалідацыя нашага патэнцыялу як у Саюзнай дзяржаве, так і ў Еўразійскім эканамічным саюзе ў цэлым. Найважнейшае значэнне, на наш погляд, мае каардынацыя дзеянняў у прамысловым сектары, якая можа быць забяспечана фарміраваннем адзінай прамысловай палітыкі. Галоўная яе мэта — дыверсіфікацыя нацыянальных эканомік, стварэнне новых вытворчасцяў і развіццё чалавечага капіталу».

Прэзідэнт Беларусі прапанаваў шэраг канкрэтных крокаў у гэтым напрамку, пачаўшы з неабходнасці забяспечыць аднолькавыя канкурэнтныя ўмовы суб'ектам гаспадарання для работы на агульным рынку тавараў і паслуг. «Неабходна максімальна ўсталяваць існуючыя бар'еры і абмежаванні ў гандлі, якія прыводзяць да страты прывабнасці двухбаковага супрацоўніцтва і адпаведна нівелююць саму ідэю інтэграцыі», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

АБ УСТУПЛЕННІ Ў СГА

Беларусь не спяшаецца ўступаць у СГА, каб не нанесці шкоды ЕАЭС, заявіў Прэзідэнт Беларусі. Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу, што апошнія дамоўленасці Казахстана з СГА, мытнае пошліны, пра якія яны дамовіліся, стварылі рэальную праблему функцыянавання адзінага эканамічнага саюза. «Мы вымушаны прыставаць да таго, што там накруцілі СГА і Казахстан. І гэта будзе няпроста: там панізілі пошліны так, што можа хлынуць прадукцыя на рысыкі і беларускі рынкі», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка. Амаль усе прамысловыя падпрыемствы трапляюць пад удар, дадаў ён.

Беларусь таксама ў сваю чаргу аднавіла перамоўны працэс з СГА. «Але ў гэтым выпадку мы не спяшаемся ўступаць у СГА», — заявіў Аляксандр Лукашэнка. На яго думку, трэба прааналізаваць сітуацыю. «Можа, няўдзел сёння Беларусі ў СГА нам прынясе большую карысць, чым уступленне. Зразумела, што нас цяпер будзе «прасвабодзіць», каб мы з боку Беларусі яшчэ ніякі агульны мытнае пошліны, але гэта разбуріць увесь эканамічны саюз», — падкрэсліў Прэзідэнт.

«Мы спыніліся, акуратна вывучаем сітуацыю для таго, каб не дапусціць гэтых памылак, і нашы партнёры і калегі павінны пра гэта ведаць», — сказаў беларускі лідар.

АБ «РАЗВАРОЦЕ АД РАСІІ»

«Трэба спыніць размовы накіонт нейкага развароту Беларусі, павароту і г. д.», — сказаў Аляксандр Лукашэнка, растлумачыўшы, што гэта тэма, у прыватнасці, узаімае некалькімі расійскімі СМІ. «Мы не збіраемся ні з кім канфліктаваць, мы выбудоўваем роўныя добрыя адносіны, які гэта робіць сёння Расійскай Федэрацыя», — прадоўжыў Прэзідэнт.

«Не трэба нас папракаць, што мы кудысьці разварочваемся. Нам няма куды разварочвацца. Мы з вамі будзем заўсёды разам», — рэзюмаваў кіраўнік беларускай дзяржавы.

АБ БЕСПЕРСПЕКТЫЎНАСЦІ САНКЦЫЙ

«У свеце адбываецца, няхай павольна, усведамленне бесперспектыўнасці санкцый і тым больш ізаляцыі асобных краін, а таксама нагнятаня ваенных пагароз. Мы заўсёды былі супраць такіх метадаў», — падкрэсліў Прэзідэнт Беларусі.

Вяртаючыся да тэмы Саюзнай дзяржавы, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што яна павінна стаць ядром Еўразійскага эканамічнага саюза. «Трэба максімальна эфектыўна выкарыстоўваць патэнцыял інтэграцыі», — прадоўжыў ён. «Выканаўшы гэтыя задачы, Беларусь і Расія змогуць надаць магутны імпульс інтэграцыі краін і народаў, актывізаваць узаемадзеянне рэгіёнаў і гаспадарчых структур». Кіраўнік дзяржавы пажадаў, каб Форум рэгіёнаў Беларусі і Расіі стаў добрай традыцыяй Саюзнай дзяржавы, ніколі не страчваючы сваёй актуальнасці і эфектыўнасці, служыў добрым стымулам для развіцця двухбаковага ўзаемадзеяння.

Учора Аляксандр Лукашэнка ў суправаджэнні Уладзіміра Пуціна наведаў аддзячэнні цэнтры «Сірыус» у Сочы. Для Прэзідэнта Беларусі падары спецыяльную экскурсію, расказалі аб сістэме навучання ў такіх цэнтрах. Аляксандр Лукашэнка распісаў у Кнізе ганаровых гасцей.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Шпацыр па Камароўці

КАВУНЫ І ДЫНІ «ЗДАЛІ» ПАЗІЦЫЮ

А айчыныя ягады — «заваявалі»

...Прылажкі запуюнены рознымі гатункамі яблыкаў і груш: чырвоныя, жоўтыя і зялёныя, кіслыя і салодкія — на любы густ. «Залаты ранет», «штрудзель» стануць вашымі ўсяго за 18 тысяч рублёў, «малінавыя» і антоўнаўку аддаюць па 12 тысяч, кісла-салодкі «імант» — па 13 тысяч, грушы «бэры» ёсць у наяўнасці па 20 тысяч за кілаграм, а «медунца» — па 25 тысяч. Раптам між латкамі з заморскай садавіны заўважам невядзіма кантэйнеры з клубніцамі. Калі верыць этыкетцы, ягады прыехалі з Польшчы.

— Бярыце, яны пахучыя, смаката, — раіць прадаўшчыца, ігнаруючы маё пытанне пра паходжанне клубніц. За 250 грамаў «дэлікатэсу» яна хоча атрымаць не менш як 30 тысяч рублёў. Праўда, на сезонным рынку знайшося яшчэ некалькі кропак, дзе гандлявалі тым жа таварам, але па 25 тысяч рублёў.

Здалі пазіцыі дыні і кавуны: на прылажках іх значна паменела. Затое, калі ў мінулым месяцы кілаграм паласатай ягады каштаваў у сярэднім 7 тысяч рублёў, то цяпер найвышэйшыя «цінкі» складае 5 тысяч рублёў. Кошты на дыню таксама апусціліся на 3-4 тысячы, у сярэднім ён не перавышае 12 тысяч за кілаграм. А вось айчыныя ягады трымаюць марку. Напрыклад, кілаграм буюжко аблегчыць кашалёк на 130 тысяч рублёў. Нагадаю, падчас жывёнскага шапцору па сезонным рынку прадаўцы сапраўды папярэджвалі, што хутка кошты вырастуць (тады кілаграм сініх буйных ягад аддавалі па 70 тысяч рублёў).

Нам не трэба вайна

ЗАХАВАЦЬ АДЗІНСТВА

Мітынг у падтрымку міру адбыўся ў сталіцы

Тыдзень міру праходзіць у нашай краіне. Падчас мітыngu «Мірная хваля над планетай» на праспекце Пераможаў сабраліся, каб выказаць сваю пазіцыю ў падтрымку міру, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый, Мінгарвыканкома, дыпламаты, а таксама юныя міратворцы — школьнікі і студэнты.

Максім Місько, старшыня Беларускага фонду міру, паведаміў, што тыдзень міру ў краіне традыцыйна пачынаецца са святкавання Дня міру (гэта трыці аўторак верасня) і працягваецца да 21 верасня — гэты дзень Генеральнай асамблеі ААН, абвешчаны Міжнародным днём міру. Згодна з рэзалюцыяй ААН, 21 верасня адзначаецца як Дзень глабальнага спынення агню.

Максім Місько ўпэўнены, што Дзень міру мае асаблівае значэнне і для дзяржавы, і для ўсіх людзей.

— Мы ведаем, што няма нічога даражэйшага за мір, — заявіў старшыня Беларускага фонду міру. — Ён — аснова стабільнага жыцця грамадзян і развіцця дзяржавы. Менавіта ва ўмовах міру мы маем магчымасць вучыцца і працаваць, ствараць семі, выхоўваць дзяцей, клапаціцца аб старэйшым пакаленні.

Наша краіна вельмі міралюбівая, гэта закладзена ў беларусаў на генетычным узроўні. У нас няма канфліктаў з іншымі дзяржавамі, затое ёсць шмат сяброў, у Мінску акрэдытавана шмат дыпламатычных прадстаўніцтваў. Як заўважыў другі сакратар Пасольства Расіі ў нашай краіне Аляксандр УБЛАВА, наша дзяржава — прыклад мірнага развіцця і дзяржаўнага будаўніцтва.

— Мітынг адкрывае шэраг мерапрыемстваў, прысвечаных барацьбе за мір, адмове ад вайны як сродку вырашэння канфліктаў, — паведаміў Аляксандр Ублава. — Нездарма нацыянальны гімн Распублікі Беларусі пачынаецца свядаржэннем, што беларусы — гэта мірныя людзі. У пасляваенны час і Расія, і Беларусь стаялі ля вытокаў стварэння Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. ААН валодае дастаткова эфектыўным механізмам міратворчых сіл, у склад

які ўваходзяць і прадстаўнікі нашых краін. Цікава і тое, што і ў Беларусі, і ў Расіі захоўваецца добрая традыцыя прысвечаны першы школьны ўрок міру. Мне здаецца, гэта дэманструе нашу гатоўнасць і жаданне перадаваць новаму пакаленню пачуццё адказнасці за мір.

У сваю чаргу старшыня Мінскай гарадской арганізацыі ветэранаў Анатоля АДОНЬЕЎ заклікаў удзельнікаў мітыngu быць разам у барацьбе за мір. Ён ўпэўнены, што гэта сапраўды можа забяспечыць стабільнае жыццё, адсутнасць канфліктаў. Удзельнікі мітыngu ўсклалі кветкі да абе ліска «Мінск — горад-герой» і выпусцілі ў неба белых галубоў — птушак, што сімвалізуе мір.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@zviazda.by

БУДЗЕМ З БУЛЬБАЙ

НАШЫ ЯБЛЫКІ СМАЧНЕЙШЫЯ ЗА ЗАМЕЖНЫЯ

Больш за тое, яны значна больш карысныя і бяспечныя за, напрыклад, польскія, упэўнены кіраўнік аддзела захоўвання і перапрацоўкі Інстытута пладаводства НАН Беларусі Дзмітрый МАРЦІНКЕВІЧ.

Справа ў тым, што ў каталог дазволенаў у Беларусі прэпараты, якімі апрацоўваюць садавыя дрэвы, не ўваходзяць многія з тых, што выкарыстоўваюцца нашымі замежнымі суседзямі. У Беларусь існуе дакладна атрымаць прэпараты для закупкі падобных прэпаратаў. Таму ніводная гаспадарка не зможа выкарыстоўваць забаронены пестыцыды.

Паводле слоў спецыяліста, перш чым адпраўляць у буйныя гандлёвыя сеткі, айчыныя вытворцы павінны абавязкова атрымаць выправаванне, дэкларацыю. Пры гэтым строга адсочваецца кожная партыя пладоў, у прыватнасці, на паказчыкі бяспекі, а таксама на рэшткі пестыцыдаў. Менавіта таму беларускія яблыкі і пераўходзяць па якасці замежную прадукцыю. «Мала таго, што нашы суседзі закладваюць вялікую пестыцыдную нагрузку як падчас вегетацыі, так і на момант збору, але і на момант закладкі адбываецца актыўная апрацоўка хімікатамі. Таму, вядома, такі яблык будзе ляжаць 13-16 месяцаў», — растлумачыў сітуацыю Дзмітрый Марцінкевіч. Польшчы вытворцы не ўтойваюць, што

ахваляюць смакавымі якасцямі і водарам, толкі дзела таго, каб яблыкі ляжалі даўжэй і дайшлі да пакупніка ў больш прывабным выглядзе.

Між тым сарты беларускія яблыкаў «імант» і «Дарунак» могуць захоўвацца да мая і нават чэрвеня без такой «экстрэмальнай» апрацоўкі. Ёсць яшчэ шэраг сартоў з дастаткова высокімі тэрмінамі захоўвання.

Тут эксперт адзначыў, што ў апошнія гады ў Інстытуце пладаводства вялася селекцыя на атрыманне пладоў, якія не бяжыць паршы. Калі параўноўваць беларускі асартымент, то ён больш устойлівы да гэтых захворванняў, чым польскі. Адпаведна, на ім ляжыць ніжэйшая пестыцыдная нагрузка. Паводле слоў навукоўца, дастаткова зрабіць 5-6 апрацовак — і на яблык ужо не будзе хворых плям, у адрозненне ад польскіх, дзе робіцца каля 20 апрацовак.

ПЕРШАЯ БАХЧА

Сёння ў нашай краіне павялічваецца плошчы пад пасей дынь і кавуноў, паведаміла

намеснік начальніка аддзела па вытворчасці пладаагароднінай прадукцыі галоўнага ўпраўлення сельскагаспадарства Мінсельгасхарча Таццяна ГУМЯНЮК.

Так, сёлета пад пасевы кавуноў задзейнічана каля 40 га і 2 га — пад дыні. Андрэй Занеўскі адзначыў, што ў Беларусі ў апошнія 10 гадоў назіраецца змяненне кліматычнай зон. Калі раней іх было тры, то сёння навукоўцы сумесна з сельгасвытворцамі адзначаюць, што з'явілася чацвёртая, самая цяплая кліматычная зона. Яна знаходзіцца на самым поўдні нашай краіны. У прыватнасці, у яе ўваходзяць Маларыта і Ельск.

Менавіта ў гэтых раёнах і пачалі саджаць нетрадыцыйныя для нашай краіны культуры. Займаюцца развядзеннем бахчавых культур у асноўным гаспадары прыватных падворкаў, фермеры, а таксама некаторыя сельгасвытворцы.

«Зразумела, што гэта новая прадукцыя, тэхналогія якой яшчэ не да канца адпрацавана. Але ж раней у нас не было свайго насення кукурузы. А сёння мы забяспечаныя ім на 60-80%», — падкрэсліў прадстаўнік Мінсельгасхарча. Андрэй Занеўскі адзначыў, што мажыцца якасці беларускіх кавуноў і дынь і расказаў, што агары пашыраюць асартымент і іншых культур. Цяпер у краіне больш актыўна вырошчваюцца вінаград, бузкі, аронія, журавіны, закладваюцца новыя вішнёвыя, грушавыя і слівовыя сады.

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@zviazda.by

Стратэгічны рэсурс

ШУКАЦЬ НАФТУ ДАПАМОГУЦЬ ПАРТНЁРЫ?

Найбуйнейшая сэрвісна кампанія ў нафтагазавым сектары «Шлюмберг» зацікаўлена ў супрацоўніцтве з беларускімі прадпрыемствамі ў сферы разведкі вуглевадародаў.

Перспектывы такога супрацоўніцтва прадстаўнікі геалагаразведчай і нафтагазавой сферы краіны і кіраўніцтва расійскага падраздзялення кампаніі «Шлюмберг» абмеркавалі падчас сустрэчы ў Мінпрыроды.

Па словах міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Андрэя КАХУЦЫ, кампанія звярнулася ў Мінпрыроду з прапановай прымяніць свае тэхналогіі для павелічэння здабычы нафты і больш дэталёвага вывучэння радовішчаў вуглевадароднай сыравіны на тэрыторыі краіны.

Некаторыя беларускія прадпрыемствы ўжо маюць вопыт супрацоўніцтва з кампаніяй «Шлюмберг», але цяпер упершыню загаварылі аб комплексным, рэспубліканскім падыходзе да гэтай дзейнасці, з каардынацыяй усіх геалагічных арганізацый і службаў.

Прапанова, што паступілі ад замежнай кампаніі, было шмат — ад прымянення ў Беларусі канкрэтных распрацовак кампаніі да стварэння спецыяльнай структуры, якая магла б супрацоўнічаць з замежнымі партнёрамі больш мэтаанакравава.

— Мы абмеркавалі пытанні супрацоўніцтва з кампаніяй, але пакуль не вызначыліся з яго фармай, — адзначыў міністр. — Бу-дзе створана рабочая група, якая падрыхтуе прапановы, наша бачанне супрацоўніцтва, і затым вызначыць яго фармат. У гэтым працэсе будзе задзейнічаны ўсе

беларускія арганізацыі, якія займаюцца геалагаразведчымі работамі, у тым ліку НПЦ па геалогіі, кампанія «Беларуснафта» і інш.

Па словах Андрэя Каўхуты, беларусам таксама ёсць што сказаць з замежнымі калегамі: — Мысцёвыя спецыялісты маюць дастаткова вялікі вопыт разведкі радовішчаў, які можа быць выкарыстаны для іншых тэрыторый свету. І мы бачым зацікаўленасць кампаніі да нашай працы.

Вераніка КОЛАСАВА. kolasava@zviazda.by

ДА АЦЯПЛЯЛЬНАГА СЕЗОНА ГАТОВЫЯ!

СТАЛІЦУ НЕ ЗАМЯЦЕ

Намеснік генеральнага дырэктара дзяржаўнага аб'яднання «Мінская гарадская жыллёвая гаспадарка» па эксплуатацыі жыллёвага фонду і вытворчых пытаннях Юрый КУКАШУК у сваю чаргу адзначыў, што жыллёва-камунальная служба Мінска падрыхтавала да работы і снегу прыборачную тэхніку.

«Да работы ў асенне-зімні перыяд жыллёва-камунальнымі службамі горада падрыхтавана 170 адзінак тэхнікі для прыбрання тэрыторый. Уся яна забяспечана наяўным абсталяваннем. Закуплена 3,5 тыс. снегавых шуфляў, 3,5 тыс. скрабкоў, нарыхтавана 1080 т пясчана-салёнай сумесі і 86 т проціагалаплёдных рэагентаў», — сказаў Юрый Кукашук.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Усяго на абслугоўванні жыллёвых арганізацый сталіцы знаходзяцца 6674 жылля дамы. Усе яны падрыхтаваны да асенне-зімнага перыяду. Пры падрыхтоўцы да ў сталіцы адрамантавана 162 тыс. кв.м дахаў, выканана цэплавая рэабілітацыя 156 тыс. кв.м жылых будынкаў. Былі прыведзены ў належны тэхнічны стан балконы, дахі і фасады.

Ілья КРЫЖЭВІЧ. kryzhevich@zviazda.by

КУПЛЯЦЬ МЫ СТАЛІ БОЛЬШ

Сёлета за студзень—жнівень рознічны тавараварот у нашай краіне склаў 224 трлн рублёў, што на 1,1% больш, чым за аналагічны перыяд летась.

Паводле інфармацыі Нацыянальнага статыстычнага камітэта, доля продажу харчовых тавараў у рознічным таваравароце за восем месяцаў склала 50,4%, нехарчовых — 49,6%. За гэты час жыццёвыя краіны нашай былой прадукцыі харчавання на 112,9 трлн рублёў, а нехарчовых тавараў было куплена на 111,1 трлн рублёў, што складае адпаведна 101,4% і 100,9% да ўзроўню аналагічнага перыяду 2014 года.

Акрамя таго, спецыялісты Белстата падліклі, што ў разліку на душу насельніцтва рознічны тавараварот з пачатку года склаў 23,6 мільярд рублёў. Нагадаю, што ў студзені—жніні летась гэты паказчык быў 21,5 мільярд рублёў. У рознічным таваравароце 82,3% прыпадае на арганізацыі гандлю, 17,7% — на рынкі і гандлёвыя цэнтры.

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@zviazda.by

Футбол. Ліга Еўропы

«ДЫНАМА» БЕЗ АЧКОЎ

На жаль, свой першы матч у групавой стадыі Лігі Еўропы сталічныя «дынамаўцы» прайгралі

Так склалася, што ў чэшскім Пльзні, дзе беларусы сустраліся з мясцовай «Вікторыяй», небяспечны момант у нашых суаўчыннікаў было няшмат. Гаспадары выглядалі больш упэўнены і ў выніку двойчы паразілі вароты Аляксандра Гутара. На 36-й хвіліне чэхі лік адкрылі, а на 75-й устанавілі канчатковы лік на талю.

— «Вікторыя» перамагла 2:0. Каманда паказала вопыт, выкарыстоўвала свае моманты, — кажа Вук РАШАВІЧ, галоўны трэнер «Дынама». — Гэта тое, чаго нам не хапала, калі моманты былі ў нас. Ведаем, што сапернік добра выкарыстоўвае стандарты, рыхтаваўся да падобнага. Аднак у выніку са стандарту і прапусцілі першы гол. Безумоўна, вельмі хацелі забіць у другім тайме. На замене ў нас былі толькі маладыя футбалісты. Аднак, хачу адзначыць, для іх удзел у падобным матчы стаў добрым досведам. Было вядзь, што «Вікторыя» — вельмі добрая каманда. Яна рыхтавалася да Лігі чэмпіянаў, але туды не трапіла. Спэдыянаў, што ў хатніх матчах, якія мы правядзем у Барысаве, усё будзе інакш.

У другім паўднёнку групы «Е» аўстрыйскі «Рapid» на сваім полі перамог іспанскі «Вільярэал» — 2:1. Наступныя матчы Лігі Еўропы адбудуцца 1 кастрычніка. «Дынамаўцы» ў Барысаве сустрэнуцца з «Рapid».

Тарас ШЧЫРБІ. taras@zviazda.by

КУП на оказание услуг «Гродненский центр недвижимости»

СООБЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ НЕДВИЖИМОСТИ 6 октября 2015 года

Предмет аукциона – капитальное строение с инвентарным номером 400/С-5537 (магазин № 3 «Техника в быту») общей площадью 795,3 кв.м с принадлежностями, расположенное по адресу: г. Гродно, ул. Домбровского, 65.

Год постройки — 1988. Продавец – открытое акционерное общество «Ясень».

Начальная цена продажи — 10 000 000 000 рублей.

Сумма задатка — 500 000 000 рублей.

Справки по тел. (0152) 411025, 720537. Азеек сайта: www.grodno.gov.by

К публикации Коммунального топографо-геодезического унитарного предприятия «ГОМЕЛЬГЕОДЕЗЦЕНТР» о проведении аукциона на право заключения договоров аренды земельных участков в г. Гомеле, который состоится 30 сентября 2015 г. (объявление опубликовано в газете «Звязда» 29 августа 2015 г.), ДОБАВЛЯЕТСЯ ЛОТ № 7 В СЛЕДУЮЩЕЙ РЕДАКЦИИ:

№ лота	Адрес земельного участка: г. Гомель	Кадастровый номер участка	Площадь, га	Целевое назначение	Наличие ограничений	Срок аренды (лет)	Начальная стоимость, бел. рублей	Сумма задатка, бел. рублей	Затраты на подготовку документации, бел. рублей
7	г. Гомель, микрорайон № 21 (позиция № 33 по генплану)	340100000001005836	0,1629	для размещения здания кафе	охранная зона сетей и сооружений канализации, водоснабжения, линий связи и радиосвязи	5	157 466 848	15 746 700	23 005 869

Лот № 7 выставляется на аукцион повторно, извещение опубликовано 29 июля 2015 г. в газете «Звязда».

Контактный телефон: 41-97-86. Наш сайт — www.gorod.gomel.by

УНП 400230163

Извещение о проведении 30 сентября 2015 года повторных торгов с условиями по продаже имущества, принадлежащего ОАО «Белстройматериалы»

№	Наименование, характеристики имущества, входящего в состав предмета торгов	Сведения о земельном участке	Местонахождение предмета торгов	Начальная цена предмета торгов с учетом НДС, бел. руб.	Размер задатка, бел. руб.
1.	Здание инженерно-технических материалов общей площадью 208,3 кв.м, инвентарный номер 644/С-550 (назначение: здание неустановленнаго назначения)	площадь — 0,1707 га, кадастровый номер 62500000012002916	Минская область, Солігорскі раён, Любанскае шассе, 16	395 556 000	39 000 000</

Жыві і квітней, Беларусь!

Сэрцам адданыя роднай зямлі

УЧОРА, СЁННЯ, ЗАЎТРА

Дэпутаты Палаты прадстаўнікоў
Нацыянальнага сходу ўпэўнены:
краіна будзе і надалей паступальна развівацца.

Уладзімір ЧАРАВАЧ,
намеснік старшыні Пастаяннай камісіі
па заканадаўстве:

— Дзяржава развіваецца паступальна. Прывяду прыклад з маёй прафесійнай сферы. У пачатку 90-х гадоў у нас быў разгул злачыннасці, можна сказаць, жыццё вызначалі бандыцкія групіроўкі, іх дзеянні адрозніваліся асобай жорсткасцю. Успамінаю адзін жахлівы выпадак з маёй практыкі, калі даводзілася расследаваць справу па забойстве з расчлаўненнем трупам. Самае страшнае, што ў тых гады такія здарэнні не былі адзінакавымі. Зараз, натуральна, такога няма, і паказчык злачыннасці кожны год зніжаецца, асабліва ў тым, што тычыцца цяжкіх і асабліва цяжкіх злачынстваў. Усё гэта вынік намаганняў улады.

Што да будучыні, то тэндэнцыя па зніжэнні ўзроўню злачыннасці будзе працягвацца. Тым больш што прычыны для здзяйснення цяжкіх і асабліва цяжкіх злачынстваў нівеліруюцца. Тады, у 90-я гады, эканоміка краіны была развалена, у магазінах былі пустыя прылаўкі — менавіта ў гэтых умовах выходзяць з ценю такія элементы і бяруць на сябе функцыі ўлады. Калі ж улада на месцы, калі яна абараняе інтарэсы людзей, то спрыяльна клімат для фарміравання злачынных групіровак няма.

Алена ШАМАЛЬ,
намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па ахове
здароўя, фізічнай культуры, сямейнай
і маладзёжнай палітыцы:

— У пачатку 90-х я была зусім яшчэ юнай дзяўчынай, заканчвала школу. І тут разваліўся Саюз. На выпускны баль туфлі, сукенкі мы куплялі на талонах... Сёння ж усё прыведзена ў парадак. А якія спартыўныя залы ў сучасных школах — пра такія дваццаць гадоў таму ніхто нават і не марыў!

У тых гады здавалася, што дзіцячыя садкі, школы, універсітэты проста разбураюцца. Ні на што не было грошай — ні на ацяпленне, ні на рамонт. Сёння ж усё прыведзена ў парадак. А якія спартыўныя залы ў сучасных школах — пра такія дваццаць гадоў таму ніхто нават і не марыў!

Сёння крызісная сітуацыя перажываецца складана, таму што мы многае можам сабе даволіць і ні ад чаго не хочацца адмаўляцца. Аднак важна вырашыць для сябе, што сапраўды важна, а з чым можна пачакаць. У любым выпадку крызіс рана ці позна скончыцца, і краіна будзе развівацца далей.

Вольга ПАЛІЦКА,
член Пастаяннай камісіі па прамысловасці, паліўна-
энергетычным комплексе, транспарце і сувязі:

— Якую галіну ні возьмі, у любой мы прайшлі за апошнія дзесяцігоддзі вялікі шлях. Напрыклад, Дзяржкаммаёмасць — цяпер не трэба чакаць месяцамі афармлення даведак, усё робіцца вельмі хутка. Тое ж можна сказаць і ўвогуле на гэтым этапе дзяржавай сваіх функцый — укараненне службы «адно акно» вартэа многага.

Што да матэрыяльнага дабрабыту насельніцтва, то пра яго можна меркаваць па колькасці аўтамабіляў на вуліцах. На бытавым узроўні ў беларускіх сем'ях таксама ёсць шмат сучаснай тэхнікі, пра якую калісьці людзі нават і не чулі.

Інтэнсіўна развіваецца айчынная харчовая прамысловасць — асобныя найменаванні нашай прадукцыі займаюць істотнае месца на сусветным рынку. Немалаважна і тое, што за гады свайго суверэннага наша краіна ўвайшла ў спіс касмічных дзяржаў. А з будаўніцтвам АЭС прамысловасць Беларусі выйдзе на новы ўзровень.

У той жа час трэба разумець, што свет мяняецца. Мы не можам спыніцца на дасягнутым, каб не страціць тое, што маем. У любым выпадку галоўнае для развіцця ў нас ёсць — гэта чалавечы патэнцыял.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@zviazda.by

■ Праз сэрца

ДЗЕЦЯМ — НАШУ ДУШУ

**Пішу для дзяцей аповесць-казку
«Грошыкі і таямнічы кошкі».
Натхніў і, па сутнасці, загазаў
гэтую творчую працу Беларусбанк.
Салідная дзяржаўная ўстанова
распачала і паспяхова праводзіць
маштабную праграму па фінансавай
адукацыі сучасных дзяцей.
Давайце парадумем: дзяржава
зацікаўлена ў тым, каб яе спадчыннікі
смялялі асвойвалі пытанні сям'і,
грамадства, бо вельмі ж хутка
давядзецца прымаць ад дарослых
усю краіну.**

Разам з аповесцю вяду «Школку Грошыка». Дадаткова задаю сваім чытачам пытанні. І даволі няпростыя: пра сямейны бюджэт, крэдыт, пластыкавыя карткі, фінансавыя аперацыі. І мае банкаўскія кансультанты часам робяць заўвагу: ці зразумела ўсё гэта дзецям? Аднойчы нават засумняваліся: ці разгадаюць яны сэнс народных прымавак: «схавай тры грошы на зязюльку», «свапанму рубель даражэйшы за душу», «грош гроша шукае»? Але дарэмнымі аказаліся трыговы дарослых. Па той пошце, якую атрымлівае «Вясёлка», мы яшчэ раз пераканаліся: веды па фінансавай асветы дзяцей мы кідаем ва ўрадлівую глебу. А калі ў музеі Беларусбанка падводзілі вынікі гэтай вучобы, адзін юны фінансіст з Брэстчыны ўпэўнена заявіў: «Хачу пасля школы Грошыка вучыцца ў інстытуце. Хачу стаць дырэктарам банка».

Жаданне дзяцей прымаць эстафету жыцця ад бацькоў вельмі яркава праяўляецца ў маштабнай праграме нашай дзяржавы і ЮНІСЕФ «Гарады, дружалюбныя да дзяцей». Што гэта за рух? Горад разам з маладзёжнымі, дзіцячымі арганізацыямі распрацоўвае праграму па ўдзеле юных спадчыннікаў у дзяржаўных справах. Працуюць дзіцячыя парламены. Яго актыўнасці прымаюць удзел у абмеркаванні і вырашэнні гарадскіх праблем самых розных кірункаў. Я ўдзельнічаю ў Каардынацыйнай камісіі, якая падводзіць вынікі гэтай

працы. Галасаваў за тое, каб высокае, пачэснае званне «Горад, дружалюбны да дзяцей» прысвоіць Наваполацку, Жодзіна, Пінску, Салігорску, Брэсту... І гэта здарова, што мы маем цэлыя рэгіёны, у якіх з дзецімі не сюсюкаюць, а смела выводзяць іх на прасцяг жыцця, дапамагаюць банчыць усю яго вірліваць і даручаюць удзельнічаць у справах дарослых. Як член Нацыянальнай камісіі па правах дзіцяці, удзельнічаю ў прэзідэнцкіх, урадавых нарадах, выступаю на іх, абмяркоўваем разам дзіцячыя праграмы. Хто не ведае, скажу: прынята прэзідэнцкая праграма «Дзеці Беларусі». Гэта даволі аб'ёмны дакумент. У ім кожны радок прадуманы, фінансавы пралічаны і скіраваны на канкрэтныя выканаўцаў. Там прапісаны задачы многіх дзяржаўных структур па барацьбе з сіроцтвам, па выпуску дзіцячага харчавання, удасканаленні аховы здароўя, адпачынку, развіцці творчага патэнцыялу дзяцей.

Часам сяджу на высокіх нарадах, слухаю даклады міністраў, пракурораў, выканкамаў і дзіўлюся, радуся: дзяржаўныя людзі высокіх рангаў адказна ставяцца да дзіцячых праблем. Адрасна вядомы ўсе небяспечныя сям'і, па прозвішчах вядомы ўсе праблемныя дзеці. А калі гэта ёсць, то і работа праводзіцца адрасна.

Нейкі скептык, прачытаўшы мой пазітыў, пачне прыводзіць прыклады негатыву. Ды мне і самому даводзіцца

вельмі часта разблытваць цяжкія дзіцячыя «вузлы», якія, на жаль, завязваюць і самі бацькі, і некаторыя чыноўнікі-казёншчыкі. Зразумела, праблемы не вырашаюцца ў адначасе. Але ж мы рухаемся ў правільным кірунку, у тым, які вядзе да прызнання дзяцей грамадзянамі, які гэта засведчана ў законе «Аб правах дзіцяці».

Дваццаць сем гадоў я ўзначальваю Беларускі дзіцячы фонд. Наша дабрачынная грамадская арганізацыя ўдастоена прэміі Прэзідэнта за духоўнае адраджэнне. Пра нашы плённыя здабыткі можна гаварыць доўга і зацікаўлена. Назаву адну толькі перамогу. Мы здолелі стварыць 42 сямейныя дзіцячыя дамы. Гэтым, па сутнасці, разабралі ў сем'і пяць дзяржаўных сіроцкіх устаноў. Мы з адказнасцю ставімся да вырашэння дзіцячых праблем, таму дзяржава ўдзячна ашывае клопаты сапраўдных сяброў дзяцей.

Некаторыя акцыі, якія распачаў наш фонд, цяпер набылі высокі дзяржаўны статус. Гэта калядныя, перадавагоднія сустрэчы з сіротамі, хворымі дзецьмі, інвалідамі. А ўсё пачалося з акцыі «Хворым дзецям — нашы сэрцы». Мы ініцыявалі шырокае святкаванне Міжнароднага дня абароны дзяцей, прысуджэнне найлепшым сем'ям краіны, якія выхоўваюць пяць і больш дзяцей, прэміі імя Героя Савецкага Саюза палачанкі Зінаіды Міхайлаўны Тусналобавай-Марчанкі. Яна вярнулася з вайны без рук і ног, стварыла моцную сям'ю, выхавала прыстойных дзяцей.

Каторы год мы прысуджаем актыўстам фонду знакавую прэмію «Сябар дзяцей». Сярод лаўрэатаў — людзі самых розных прафесій, званяў, пасадак. Але нязменна з адной якасцю: яны бязмежна любяць дзяцей і робяць усё, каб Беларусь па-сапраўднаму стала краінай, у якой здзяйсняецца самы гуманны лозунг «Усё найлепшае — дзецям». Нашу фондаўскую прэмію можна было б зрабіць урадавай, падняць, узвысіць яе статус. Чым больш будзе

шчырыя сяброў у дзяцей, тым больш паспяхова будуць вырашацца ўсе іх праблемныя, жыццёваважныя задачы.

Хацеў бы агучыць яшчэ адну шчыраваную тэму. Яна вельмі блізкая майму сэрцу, маёй прафесійнай задаче: навучыць дзяцей любіць сваю Айчыну, далучыць іх да мовы, культурнай спадчыны народа і заклаці ў іх душах глыбокую павагу да дарослых людзей, якія вядуць іх за руку ў вялікае жыццё. З гэтымі задачамі, здаецца, мы спраўляемся.

Больш за тое, год таму мы выйшлі з ініцыятывай выпускаць новы беларускамоўны часопіс «Буся» — для дашкольнай. Такага выдання наведвальнікі дзіцячых садкоў ніколі не мелі. А іх жа — каля паўмільёна. І мы неадкладна атрымалі дзяржаўную падтрымку. Міністэрства інфармацыі зарэгістравала часопіс «Буся», Міністэрства адукацыі падтрымала яго канцэпцыю, «Белпошта» ўключыла ў каталог. І «Буся» запрацаваў з дзецьмі! Выходзіць, не трэба лямант учыняць, што гіне мова, а ўсе мы давайце ўсвядомім, што можам зрабіць канкрэтнае, каб мова — душа народа — мела адпаведныя «мускулы», падтрымку і нашу нязменную, нястомную любоў да яе.

Давайце кожны пасобіць і ўсе разам будзем па-дзяржаўнаму дабраць пра нашых спадчыннікаў. Яны ідуць за намі. І вельмі ж хутка сталеюць. Яны замяняць нас усіх і павядаюць краіну дзяцей. А вось з якім настроем яны прымуць ад нас эстафету, як будучы змагацца за суверэннае і незалежнасць роднай Беларусі, трэба думаць і клапаціцца цяпер. Усе ўмовы для плённай працы створаны. Дык за працу, шчыруны! Паспехаў вам, сябры Дзяцей.

Уладзімір ЛІПСКІ,
галоўны рэдактар часопісаў
«Вясёлка» і «Буся», лаўрэат
Дзяржаўнай прэміі Беларусі

■ Сталіца

ПАЛІКЛІНІКА ПАМ'ЯНЯЕ ПРАПІСКУ

**Спецыялісты камітэта па ахове здароўя
Мінгарвыканкама паведамляюць
аб пераездзе ў новы будынак.**

Цяпер паліклініка размяшчаецца ў будынку, які быў узведзены ў 1962 годзе. Сёння там няма тэхнічных магчымасцей для ўстаноўкі сучаснага дыягнастычнага абсталявання. Таму прынята рашэнне яе перамясціць. Распрацоўку праектна-каштараўнай дакументацыі плануецца завяршыць у першай палове наступнага года, а адкрыць абноўленую паліклініку — да канца 2017-га.

Сёлетая мадэрнізацыя і рэканструкцыя ажыццяўляецца практычна на ўсіх буйных бальнічных аб'ектах сталіцы. Так, да канца года ў Мінску ў планах завяршыць будаўніцтва дзіцячай паліклінікі ў мікрараёне Каменная Горка і радзільнага дома на тэрыторыі 5-й клінічнай бальніцы. У першым паўгоддзі налета ў Каменнай Горцы плануецца ўвесці ў эксплуатацыю дарослую паліклініку, а ў Брылевічах — дзіцячую.

Акрамя гэтага, прынята рашэнне аб праектаванні дзвюх паліклінік (дзіцячай і дарослай) у мікрараёне

Усход, будаўніцтва дзіцячай паліклінікі і падстанцыі хуткай медыцынскай дапамогі ў Лошыцы.

У чацвёртым квартале горад плануе пачаць ўзвядзенне новага корпуса 11-й гарадской клінічнай бальніцы. Таксама ў сталіцы вядуцца работы па будаўніцтве новага корпуса дзіцячай інфекцыйнай бальніцы, хірургічнага корпуса Мінскага гарадскога анкадыспансера, тэрапеўтычнага корпуса 4-й клінічнай бальніцы.

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@zviazda.by

Узровень АГРАГАРАДОК З УСІМІ ВЫГОДАМІ, або Прыгажосць і зручнасць па-брашэвіцку

Жыхары палескай глыбінкі жывуць не горш за гараджан

Сёлета ў Брашэвічах свята вёскі асабліва ўдалося. Прыехала шмат выхадцаў з тутэйшых мясцін, якія жывуць нават па-за межамі Беларусі. Да дня вёскі прымержавалі і свята ўраджоўі Брашэвіцкага СВК. Найлепшых працаўнікоў-земляробаў ушанавалі перад усімі землякамі. А мясцовыя гаспадыні пастараліся, прыгатавалі такія прыгожыя, разнастайныя сталы са смакатай, пра якія дырэктар Дома культуры Тамара Казлоўская сказала: «Было нічым не горш за «Мотальскія прысмакі».

Да свята рыхтаваліся ўсе: гаспадары вясковых сядзіб, арганізацыі і ўстановы. Кожны на падворку і ў ваколіцы стараўся навесці парадка, пасадзіць больш кветак, упрыгожыць двор невялікай архітэктурнай формай, наштат мініяцюрнага ветрака. Хоць, варта адзначыць, за парадкам тут сочаць не толькі

напярэдадні свят. Летась Брашэвіцкі сельсавет увайшоў у лік пераможцаў абласнога конкурсу па добраўпарадкаванні населеных пунктаў. А сёлета тут праводзілі раённую выязную сесію дэпутатаў, каб паказаць калегам, як гэтыя пытанні вырашаюцца ў аграгарадку.

Нездарма ж на свяце вёскі асобнай узнагародай адзначылі работу мясцовага лясніцтва. Яго кіраўнік Уладзімір Крывецкі раскажаў карэспандэнту газеты, што зараз асноўны ўклад лясніцтва ў знешняе аблічча Брашэвічаў заключаецца ў доглядзе дэндрарпарку. Парк быў разбіты на двух гектарах у 2011 годзе. Паступова ён стаў любімым месцам адпачынку вясковых, іх сваякоў, гасцей. Тут можна не толькі палюбавацца рознымі, у тым ліку экзатычнымі, дрэвамі, а і пасядзець у альтанцы на берзе невялікага вадаёмчыка, бармачкі альбо паслухаць птушак. Але галоўная слава тасцак гэтага парку — вальеры з аленямі. Развадзеннем іх даўно займаецца лясніцтва.

І ў Брашэвічы едуць нават з іншых населеных пунктаў, каб паглядзець на гэтых грацыёзных жывёлін.

У аграгарадку ўдала спалучаецца традыцыйная вясковая архітэктура з найноўшымі пабудовамі на гарадскі манер. Дом культуры разам з амбулаторыяй, іншымі сацыяльнымі аб'ектамі ўтвараюць кампактны, сімпатны і зручны комплекс, дзе ўсё побач. Калі, скажам, ідзеш па дзіця ў садок ці школу, то можам наведваць амбулаторыю, комплексны прыёмны пункт бытавога абслугоўвання, зрабіць пакупкі і плацяжы.

Дырэктар школы Аляксандр Кулік лічыць, што іх навуцальная ўстанова не асабліва адрозніваецца ад гарадскіх. Тут навуцаецца 135 дзяцей з Брашэвічаў і дзвюх суседніх вёсак. На заняткі школьнікаў падвозіць аўтобус. Гэтым жа транспартным сродкам усіх вучняў па графіку два разы на

штодзень прыём вядзе ўрач агульнай практыкі Сяргей Бухта. Установа абслугоўвае больш за 1300 чалавек, з іх 262 дзіцяці. У амбулаторыі дзейнічае дзённы стацыянар, дзе два-тры чалавекі адразу могуць атрымаць кропельніцы, некалькі пацыентаў штодзень праходзяць фізіяпрацэдур. Для простых аналізаў таксама не трэба дабірацца ў райцэнтр, іх зробіць тут да некалькіх часу вёў прыём некалькі разоў на тыдзень, але апошнім часам ён дастаткова загрузаны ў райцэнтры. Паводле слоў Сяргея Бухты, галоўны ўрач раённай бальніцы абцаў пасля вырашэння пытання па прыцягненні спецыяліста ў раён зноў аднавіць работу кабінета і ў Брашэвічах.

На вясковы гандаль жыхары аграгарадка таксама не скардзяцца. У крамах райспажытатварыства можна набыць самыя розныя тавары. У прадуктовай, акрамя традыцыйнага асартыменту, заўсёды бываюць свежыя агародніна і фрукты. А халадзільнік ці тэлевізар можна купіць у «Прамтэварых» нават з растэрміноўкай. У сезон магазіны арганізуюць прыём ягад, грыбоў ад насельніцтва.

— Усе жыццёвыя і бытавыя пытанні, — дадае жыхарка Брашэвічаў Галіна Півень, — можна вырашыць на месцы. Пошта сёння працуе амаль як аддзяленне банка, усё неабходна плацяжам па крэдытах, камунальных паслугах і сувязі робім тут. Яшчэ жанчына адзначыла, што ў іх пасляхова працуе і прыватны гандлёвы пункт Аляксандра Грыцкука. Прадпрымальнік выкарыстоўвае гнуткую сістэму зніжак на тавары. Гэта выгадна пакупнікам, ды і вялікія крэмы стымлююць. Яшчэ ў Брашэвічах давялося пачуць, што плануець тут адкрыць міні-рынак. Для населенага пункта, у якім пражывае больш за 800 чалавек, ён, відавочна, не будзе лішнім.

— Усе жыццёвыя і бытавыя пытанні, — дадае жыхарка Брашэвічаў Галіна Півень, — можна вырашыць на месцы. Пошта сёння працуе амаль як аддзяленне банка, усё неабходна плацяжам па крэдытах, камунальных паслугах і сувязі робім тут. Яшчэ жанчына адзначыла, што ў іх пасляхова працуе і прыватны гандлёвы пункт Аляксандра Грыцкука. Прадпрымальнік выкарыстоўвае гнуткую сістэму зніжак на тавары. Гэта выгадна пакупнікам, ды і вялікія крэмы стымлююць. Яшчэ ў Брашэвічах давялося пачуць, што плануець тут адкрыць міні-рынак. Для населенага пункта, у якім пражывае больш за 800 чалавек, ён, відавочна, не будзе лішнім.

Святлана ЯСКЕВІЧ.
yackevich@zviazda.by
Фота Валерыя КАРАЛЯ.
Драгічынскі раён

Інавацыі для жыцця

КАЛІ МЕТАЛ ЯК МАСЛА...

Навуковая дзейнасць у многіх звычайна асацыюецца з буйнымі даследчымі інстытутамі, практычнымі цэнтрамі, канструктарскімі і вытворчымі падраздзяленнямі акадэміі навук... Але адзін з найважнейшых узроўняў, на якіх ствараецца наша будучыня, — універсітэцкі. У адной з такіх устаноў — навукова-даследчай інавацыйнай лабараторыі плазменных і лазерных тэхналогій Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта пабылі карэспандэнты «Звязды».

У першую чаргу яна займаецца праблемай павышэння надзейнасці вузлуў трэння ў розных тэхнічных прыстасаваннях. Па словах **доктара тэхнічных навук, прафесара, загадчыка лабараторыі Алега ДЭВОЙНЫ**, прыкладна 50, а ў некаторых сферах і 75 працэнтаў тэхнікі перастае працаваць з прычыны зносу асобных дэталей. Менавіта плазменныя тэхналогіі дапамагаюць вырашыць праблему і значна падоўжыць тэрмін службы самых розных устаткаў.

Якім жа чынам працуюць устаноўкі, распрацаваныя тут? Па сутнасці, плазма ўяўляе з сябе іанізаваны газ. Яе яшчэ называюць чацвёртым адрэганым станам рэчыва. Пераважна з плазмы складаецца наш сусвет: зоркі і міжзорная прастора — гэта рэчыва ў стане плазмы. Найбольш знаёмым звычайнаму чалавеку праявы іанізаванай газу — маланкі ці простае полымя. Тэмпература такога рэчыва вельмі высокая, звычайна ад пяці тысяч градусаў. Пры дапамозе спецыяльнай гарэлкі, якая стварае плазменны струмень, парашкі розных металаў фактычна плавяцца і тонкім слоём наносацца на аснову, якая падлягае апрацоўцы. Пасля

такой працэдурі зноснастойкасць дэталей павышаецца ў разы. Яшчэ адзін аспект — лазерныя тэхналогіі. Пры дапамозе промяня святла, якія канцэнтруюцца на невялікай плошчы праз сістэму лінз або аптавалакна, паверхня металу імгненна разагравецца амаль да тэмпературы плаўлення. Гэта дазваляе праводзіць такія працэдурі, як лазерная звышхуткая загартоўка, зварка і рэзка, легіраванне.

— Галоўная наша задача — прымяненне гэтых тэхналогій для патрэб прамысловасці, — тлумачыць прафесар. — Гэта значыць, што на першым месцы для лабараторыі знаходзіцца прыкладная навука — канкрэтная распрацоўка, скіраваная на жыццёвыя задачы. Мы распрацоўвалі тэхналогію для самых буйных айчынных прадпрыемстваў: нафтаперапрацоўчага заводу ў Мазыры, МАЗа, МТЗ, БелАЗа, «Беларуськалія», «Белмедпрапаратаў» і многіх іншых. Галоўны прыпынкі працы — газасварка, імяніцца самі зарабляць

ствараюць айчыныя лазерныя ўстаноўкі сусветнага ўзроўню.

— Раней сярод супрацоўнікаў была адна моладзь, — прыгадвае Алег Дэвойна. — Але з цягам часу ўсе пасталелі, а змены пакаленняў не адбылося. Таму цяпер імяніцца больш актыўна прыцягваць моладзь. Як правіла, шукаем іх сярод нашых студэнтаў, магiстрантаў і аспірантаў. Робім стаўку на тых, у каго ёсць цікаўнасць і энтузіязм, хто сапраўды жадае тут працаваць. Бо людзі, для якіх на першым месцы грошы, тут сябе не знойдуць, — заробкі ў нас не надта вялікія. Але праца па амаладзёні дае плён — цяпер ужо не так мала тых, каму няма і трыццаці гадоў. Сярод такіх навукоўцаў — **Вера МЯШКОВА**, **малодшы навуковы супрацоўнік лабараторыі**. — Усё пачалося з вучобы на машынабудаўнічым факультэце БНТУ, — распавядае дзяўчына. — Пасля яго заканчэння я пайшла вучыцца ў магiстрантуру, потым — у аспірантуру. Якраз падчас апошняга «паходу» мяне, умоўна кажучы, «завербавалі». Мой

Інжынер Аляксей ЧАРТОВІЧ, загадчык лабараторыі Алега ДЭВОЙНЫ і навуковы супрацоўнік Мікалай ЛУЦКО кантралююць працу лазернай устаноўкі.

на сябе. Але гэта не значыць, што фундаментальнай навуцы ў лабараторыі няма — у рамках дзяржаўных праграм навуковых даследаванняў ствараюцца і тэарэтычныя напрацоўкі. Галоўная складанасць заключаецца ў тым, што не кожны завод можа сабе дазволіць выкарыстанне плазменных і лазерных тэхналогій з прычыны іх высокага кошту. Некаторыя ўстаноўкі абыходзіцца заказчыкам у мільёны долараў. Уласнае абсталяванне лабараторыі выкарыстоўваецца пераважна для дэманстрацыі магчымасцей тэхнікі. Праблему дапамагае вырашыць беларускае прадпрыемства «Рухсерватор», на якім

галоўны аб'явазак — правядзенне даследаванняў па сваёй тэме: абароннае плазменнае і лазернае пакрыццё на дэталях ролюкаў для працягвання міднага і алюмініевага правадоў. Мэта — вырашыць праблему канкрэтнага прадпрыемства «Гомелькабель», у якога перыядычна выходзяць са строю такія дэталі. Ужо прапанавалі ім два шляхі: пры дапамозе плазмы і лазераў. Цяпер прамовізі даследаванні па абодвух варыянтах, каб правярць, які дасць найлепшыя вынікі.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.
lyskavets@zviazda.by
Фота Аляксандра ШАБЛЮКА

Харчова бяспека

КАМФОРТНЫЯ ўМОВЫ для... ФАРЭЛІ

Фарэль для Беларусі ўжо не экзотыка. Сёння на прылаўках крам яна ёсць у любым выглядзе — свежая, замарожаная, салёная, ахалоджаная. І не нейкая там расійская або нарвежская, а свая — беларуская. Фарэлева «дзяржава», як жартам называюць фарэлеву гаспадарку «Ляхва», што ў Быхаўскім раёне, працуе ўжо на поўную магутнасць — выдае 300 тон смачнага карыснага прадукту ў год. Мяркуючы па ўсім, адчувае фарэль сябе ў нашых шыроках выдатна. А з чаго б інакш? Пастаянная тэмпература вады, збалансаваны корм, фільтры біялагічнай ачысткі...

Імпартазамышчальны далікатэс

Спецыяліст па камерцыйнай дзейнасці Віталій БОМІХАЎ праводзіць экскурсію па рыбных уладаннях. Убачанае ўражвае. На прадпрыемстве два рыбаводныя модулі, у кожным па 2 басейны, падзеленыя на 2 секцыі, разлічаныя на 1,5 тысячы кубоў вады. Усюды ўсталявана замкнёная сістэма ачысткі вады з двума відамі фільтраў — біялагічнымі і цяжкімі. Без гэтага вырасціць патрабавальную да ўмоў утрымання рыбу немагчыма. Вада павінна быць якаснай таксама па ўтрыманні ў ёй металаў, тэмпературным узроўні і шматлікіх іншых параметрах. Прэсаводная фарэль — рыба халадзюбівая, камфортна адчувае сябе ў вадзе ад плюс 13 да плюс 15 градусаў. Для малька лепей плюс 16-18 градусаў.

Галоўная задача рыбавода — папярэджванне пазаштатных сітуацый. Здараецца, што выклічыцца электрычнасць, і трэба своечасова прыняць меры. Такое здараецца падчас моцных навальніц. Але ёсць рэзервовыя дызель-паветранадзімалкі, якія падаюць кісларод у басейн, і рыба нават не адчувае «дыскамфорту».

Патрэбны айчыныя камбікармы

Не, рыба ні ў якім разе не галадае. Наадварот, сілкуецца выключна замежнымі кармамі з Германіі, Галандыі, Даніі. — Малька бярэм у Горацкай сельскагаспадарчай акадэміі, там пабудаваны рыбавітомнік па яго вырошчванні з ікры, — тлумачыць Віталій. — А ікра закупляецца ў Польшчы, Германіі. З 10-20-грамавага малька вырошчваем таварную рыбу вагой у кілаграм і нават болей. Самая вялікая была 1,7 кілаграма. Для таго, каб яна вырасла яшчэ больш, патрэбны

ДАВЕДКА: Дзяржаўнымі праграмамі развіцця рыбаводства дзейнасці на 2011 — 2015 гады і па пераадоленні наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС на 2011 — 2015 гады на Магілёўшчыне прадугледжана будаўніцтва сямі індустрыяльных комплексаў. На сёння рэалізавана тры праекты ў Бялыніцкім, Быхаўскім, Касцюковіцкім раёнах. Фарэлева гаспадарка «Ляхва», што знаходзіцца ў малюўнічым куточку вёскі Косічы ў Быхаўскім раёне, уведзена ў эксплуатацыю 20 снежня 2013 года. Прадпрыемства працуе як самастойная юрыдычная асоба.

дадатковыя затраты, а гэта эканамічна не выгадна. І большы сабекошт, і прадаць складаней.

Былі спробы распрацаваць кармы сумеснай расійска-беларускай вытворчасці, але харчаванне пакуль не атрымалася. Фарэль жа — рыба патрабавальная, чакаць не можа, — ёй патрэбна якаснае харчаванне. Каштуе яно не танна. — Калі першапачаткова ў бізнес-план закладваліся ўмоўныя лічбы, сабекошт складаў усяго 25 тысяч рублёў. Але з улікам тых кармоў, якія мы выкарыстоўваем, ён склаў аж 75 тысяч — і гэта на той час, — кажа Віталій. «Каб фарэль стала таннейшай, трэба мець свае кармы», — упэўнены ён. Відавочна, што тыя заводы, якія спецыялізуюцца на выпуску кармоў для жывёлагадоўлі, не падыходзяць.

Трэба такое прадпрыемства, якое будзе працаваць выключна на рыбаводную галіну.

Рыбка круглы год

У рознічнай сетцы быхаўскі далікатэс каштуе 90 тысяч рублёў, а калі набываць непасрэдна ў гаспадарцы — на 5 тысяч танней. Сваіх крам у прадпрыемства няма, прадукцыя прадаецца ў прамым сансе слова з колаў. Для гэтага ёсць тры МАЗы — 1 рэфрыжэратар і 2 тэнтавыя. — Выязджаем у Мінск і іншыя гарады, — кажа Віталій. — Шмат рыбы ідзе ў Расію. Нядаўна адправілі партыю ў Навагорск, у Падмаскоўе. Заклучаны кантракт на 20 мільёнаў расійскіх рублёў. Да Новага года павінны адгрузіць туды 140 тон рыбы. Наогул, з расіянам шмат кантрактаў. Аб'ёмы залежаць ад сезоннасці. У Карэлі ёсць свая фарэль, але расце яна ў адкрытых вадаёмах, і ёй можна паласавацца толькі з верасня па лістапад. А быхаўская ў нацяўнасці круглы год. Першыя пастаўкі пайшлі ў Расію з сёлета мая. Адгрузка вядзецца толькі па перадаплаце. Экспартуецца тавар у Маскву, Новасібірск, Санкт-Пецярбург, Пскоў, Смаленск, іншыя гарады. Прапановаецца ў

КАМЕНТАРЫЙ да ТЭМЫ

Генеральны дырэктар прадпрыемства «Кіруўчая кампанія холдынга «Магілёўводбуд» Валерыя ХАМІЦЭВІЧ: — Сёлета камунальнае вытворчае ўнітарнае прадпрыемства «Фарэлева гаспадарка «Ляхва» выйшла на практычную магутнасць і прапановае 300 тон таварнай фарэлі ў год. У поўную магутнасць запрацаваў і комплекс у Бялыніцкім раёне, які вырабляе 100 тон фарэлі ў год. У наступным годзе на практычную магутнасць выйдзе фарэлева гаспадарка «Высокае» ў Касцюковіцкім раёне. Гэта яшчэ 300 тон радужнай фарэлі штогод. Для забеспячэння рыбакомплексу вобласці рыбапасадачным матэрыялам функцыянае Горацкі рыбаводны індустрыяльны комплекс «БСГА» вытворчай магутнасцю 3 мільёны штук малька фарэлі. Паралельна ствараюцца ўмовы для самастойнай лоўлі гэтай далікатэснай рыбы на платнай аснове. Такія месцы адпачынку існуюць у Быхаўскім раёне, дзе функцыянае фарэлева гаспадарка «Ляхва», і ў Бялыніцкім, дзе на рацэ Бабіч ёсць свая турыстычная зона з сімпатнымі драўлянымі хаткамі і лэзямі. Тое, што айчыныя фарэль з'явілася на нашых прылаўках, выдатна: яе мяса багатае на карысныя для здароўя чалавека рэчывы. Раней у краіну завозіліся тысячы тон гэтай рыбы. Зараз мы самі на ёй зарабляем валюту.

жывым і перапрацаваным выглядзе. Усяго на экспарт ідзе каля 60% смачнай прадукцыі. Астатняе застаецца беларускім спажывцам. Забяспечваюцца рыбай усе буйныя гандлёвыя сеткі Беларусі, акрамя Гродзенскай і Брэсцкай абласцей. Уся справа ў дастаўцы — далекавата. Але гэтае пытанне тут прапрацоўваюць. А таксама шукаюць «акно» ў Еўропу. — Свая фарэль — гэта добра, — кажа спецыяліст. — Раней мы імпартвалі марожаную або ахалоджаную ў глыбокай замарозцы, губляе частку карысных уласцівасцей. Жывяць нашмат карыснейшая. І таннейшая ў 1,5-2 разы. Дарэчы, тут распрацоўваюць інавацыйны праект на набыцці ўстаноўкі па ўпакоўцы прадукцыі ў газавым асяроддзі. Такага ў Беларусі яшчэ няма. У такой упакоўцы прадукт захоўвае больш сваіх карысных уласцівасцей. **Запытанне на рыбалку** Гаспадарка спецыялізуецца выключна на фарэлі. Ёсць і платная рыбалка — там прапановаецца яшчэ і карп. Адкрыты вадаём знаходзіцца побач з прадпрыемствам. Да паслуг адпачываючых 3 альтанкі з мангалімі ў пойме ракі Ляхва. Колькасць вудачка не абмежавана. Не дзіўна, што з чэварыга па нядзелу на платным вадаёме аншлаг. Кошт адной пучэўкі — усяго 180 тысяч. Прадпрыемства працуе на поўную магутнасць, але шукае магчымасці павысіць свой патэнцыял. Працэс мадэрнізацыі тут не прыпыняецца, закупляецца дадатковае абсталяванне. Ужо сёння ёсць магчымасць павялічыць магутнасці да 320 тон. — Кожныя выхадныя мы возім фарэль у Мінск, — кажа Віталій Боміхаў. — Побач з намі гандлююць таўсталоўкам, карпам, сомем, але мы менш за 350 кіло свайго далікатэсу не прадаём. Іншая рыба нам не канкурэнт. Шмат хто прыходзіць выключна па фарэлі. Яе смак ні з чым не параўнаеш!

Нэлі ЗІГУЛЯ. Фота аўтара

■ Сваё — не горшэе

НЕ ЦЭХ, А ІЗАЛЯТАР!

Развіццё айчыннай фармацэўтыкі дазваляе нашаму спажывателю плаціць за лекі ў два-тры разы менш!

Ёсць прэпараты, на закупку якіх краіна выдаткоўвае з бюджэту да 200 млрд рублёў у год. Скажам, упакоўка адных імартных таблетак каштуе каля 70 долараў, а наша фармацэўтычная вытворчасць ужо забяспечыла яе выраб за 40! «Некаторыя краіны-вытворцы выстаўляюць для закупкі проста неабгрунтавана высокую цэну, — кажа генеральны дырэктар прадпрыемства «Белмедпрэпараты» Павел КАХАВЕЦ. — Сабекошт тых таблетак можа быць мільёны, а па факце трэба заплаціць за ўпакоўку не 3 цэнты, а 3 долары... Нельга сёння недацэньваць уласную навуку і працаўдзяцельнасць».

— Два паказчыкі — стан вады і паветра — кантралююцца ў нас пастаянна, — пачынае экскурсію па новым корпусе начальнік цэха №2 **Марына БЯСПОЛАВА**. — Вы бачыце сістэму, спраектаваную такім чынам, каб вада цыркулявала на працягу ўсяго цыкла з пэўнай хуткасцю і пад пэўным ціскам. Пры гэтым усе неабходныя характарыстыкі няспынна кантралююцца, адбываецца хімічны і мікробіялагічны маніторынг. Толькі такую ваду можна выкарыстоўваць для вытворчасці ін'екцыйных раствораў... Цэлы паверх на прадпрыемстве займаюць кандыцыянеры і фільтры, якія забяспечваюць у цэхах паветра неабходнай тэмпературы і вільготнасці...

Усе заводы, якія вырабляюць ін'екцыйныя растворы, праектуюцца такім чынам, каб самая чыстая вытворчыя памяшканні знаходзіліся ў сярэдзіне, што на прафесійнай мове называецца «асептычным ядром». Трапіць у гэтае «ядро» не могуць не толькі журналісты... Працей сказаць, хто туды трапіць можа. Вельмі невялікая частка персаналу, які да гэтага навукалі і атэстоўвалі. Журналісту можна толькі адчыніць дзверы ў першае памяшканне, дзе неабходна памыць рукі і пачаць пераапраанне...

Чым глыбей пранікае ў цэх атэставаны спецыяліст, чым бліжэй стэрыйная зона, тым больш жорсткім патрабаванням даводзіцца адпавядаць. Уся працэдура дасканала прапісаная і нават адлюстравана ў малюнках на сценах. — У ін'екцыйнай вытворчасці самая вялікая каштоўнасць — персанал, — тлумачыць Марына Уладзіміраўна. — Бо гэта той удзельнік вытворчага працэсу, які можа як дапамагчы, так і нашкодзіць лекаваму сродку. Таму мы надаём асаблівую ўвагу іх навучанню,

пасля якога для атрымання права доступу ў асептычныя памяшканні яны праходзяць атэстацыю з удзелам мікробіёлага.

Вытворчасць супрацьпуплінных лекаў і цытастатыкаў, можна сказаць, толькі пачалася, але пачатку прамысловага выпуску папярэднічала аб'ёмная работа, звязаная з атэстацыяй абсталявання, падборам працэдур ачысткі, даследаваннем асяроддзя і г. д. Усё ж такі размова ідзе пра закрытыя сістэмы, у якіх нават вывел мыцца і стэрылізацыя абсталявання працуе ў аўтаматычным рэжыме, без удзелу чалавека. Кожная серыя прэпарату мае «сваё» дасье, у якім прапісаны ўсе этапы, пачынаючы з ачысткі памяшканняў. Кожны крок пракаціраюць і прыкладваюць потым да гатовай партыі.

Калі мы кажам пра ін'екцыйны цэх, значыць, тут вырабляюцца лекі, якія фасуюць у ампулы і флаконы. Першыя набываюцца ў Расіі і Польшчы, флаконы — французскія. Вымытыя і стэрылізаваныя ампулы-флаконы адпраўляюцца для напайвання ў тое «ядро». У самым закрытым асептычным цэху

За 2011-2014 гады было распрацавана і выведзена на рынак 446 лекавых сродкаў Беларускай вытворчасці. У гэтым годзе гэтая лічба павінна склацца не менш за 140 прэпаратаў. У першым паўгоддзі было зарэгістравана 98 лекавых сродкаў.

можна ўбачыць (зразумела, праз акно), персанал, апрануты, як касманаўты. Адкрытымі застаюцца толькі вочы. Усё цела схавана пад спецыяльным адзеннем, абуткам, пальчаткамі. Праз адно акно можна ўбачыць дзве лініі напайвання — ампульную і ў флаконы. Побач з абедзюма — шклянкі «сподачкі» для маніторынгу біялагічнай чысціні паветра. Ёсць тут і лічылнік часціц, які ў няспынным рэжыме адсочвае стан паветра. Па завяршэнні напайвання ампулы зноў падвяргаюцца мыццю, праходзяць праверку герметычнасці запайвання, каб вывясці магчымыя мікратрэшчыны, і трапляюць у аддзяленне ўпакоўкі.

— У нашым цэху выпускаецца 30 найменняў лекаў, — кажа Марына Бясполава. — Гэта не толькі супрацьпуплінныя сродкі, але і прэпараты, якія выкарыстоўваюцца ў спадарожным лячэнні, напрыклад супрацьвірусны прэпарат ацыклавір, які неабходны для падтрымання імунітэту анкахворага.

ДЗЯКУЮЧЫ ІНВЕСТЫЦЫЯМ

У галіне аховы здароўя зараз рэалізуюцца 12 інвестыцыйных праектаў, тры з іх завершаны да канца года. Паводле слоў намесніка міністра аховы здароўя — дырэктара **Дэпартаменту фармацэўтычнай прамысловасці Міністэрства аховы здароўя Беларусі Валерыя ШАЎЧУКА**, да канца года будуць уведзены ў эксплуатацыю тры вялікія цэхі — па вырабе антыбіётыкаў ў Лідзе (вытворчая пляцоўка прадпрыемства «Белмедпрэпараты»), такі ж у Барысаве (Барысаўскі завод медыцынскіх прэпаратаў), цэх на выпуску спецыяльных жэліцінавых капсул з аб'ёмам вытворчасці каля 1 млрд адзінак у год (прадпрыемства «Мінскінтэркапс»).

У Беларусі інвестыцыйным праектам аказваюць істотную дзяржаўную падтрымку — прадастаўляюцца льготныя крэдыты, льготнае падаткаабкладанне, у тым ліку пры пастаўцы абсталявання, кампенсцыі затрат на распрацоўку, стварэнне і асваенне новай вытворчасці.

■ Разважанні пра сучаснасць

Віктар ШНІП:

«КАЛІ ДВА ПІСЬМЕННІКІ НЕ МОГУЦЬ УЖЫЦЦА РАЗАМ, НЕХТА З ІХ ГРАФАМАН»

У дзяцінстве ён насіў паказваць свае вершы Янку Купалу, а перад тым, як выкрызталізавацца ў адметнага беларускага паэта, паспеў пабыць і беспрацоўным, і грузчыкам. Сваімі разважанямі пра жыццё, літаратуру і пісьменніцкае шчасце дзеляцца паэт, галоўны рэдактар выдавецтва «Мастацкая літаратура» Віктар ШНІП.

ПРА ПЕРШЫ ВЕРШ

Я нарадзіўся і рос у вёсцы Пугачы Валожынскага раёна. Да 15 гадоў у Мінску ні разу не быў, хоць да яго 50 кіламетраў. Жыў у «сваім» свеце, у даволі закрытай прасторы. Ведаў, што ёсць «тут», а «там» нічога няма, гэта ўсё прыдуманна. Магчыма, існуе, а магчыма — не... Таму я фантазіраваў. Уяўляў, што збіраю войска, вызваляю свет ад злыдняў, будую замак дзесьці сярод лесу. А калі ў мяне ўжо быў замак і войска, я думаў пра тое, што трэба жаніцца — шукаць прынцэсу... І на гэтым звычайна ўсе мае мары заканчваліся, бо дзе ж я знайшоў?

Першы верш прыдумаў, калі мне было пяць гадоў. Жыў тады ў бабці ў вёсцы Лягезы. Гэта былі 60-я гады, і я, слухаючы размовы старэйшых, пачуў, што Амерыка кагосьці бамбіць. І мне захацелася дапамагчы змагацца з ёй. Тады я не ведаў, што Зямля круглая, а ўяўляў яе пляскатай, і што тыя амерыканцы жывуць недзе пад намі. Але ў мяне не было эскаватара, каб дакапацца да іх, а рыдлёўкай каласці глыбакавата. Затое быў суседскі калодзеж, з аднаго боку якога бярэм ваду мы, а з другога — тыя, хто жыве пад намі, амерыканцы. Я назбіраў камянёў (падумаў, што можна кінуць іх у калодзеж і трапіць якому-небудзь амерыканцу ў лоб) і пачаў кідаць. Здавалася, навед у кагосьці трапілі... Але тут вывбегла суседка, убачыўшы, чым я займаюся, накрывала на мяне. Я ўцёк, і ад крыўды прыдумаў верш...

ПРА КНІГІ

І ЛЕАНАРДА ДА ВІНЧЫ

У школе ўсе вялі дзённікі — запісалі туды нейкія пахаданні, вершы, песенькі. Калі мне было 9 гадоў, да мяне трапіў такі дзённік. Трэба было нешта напісаць, і я ўспомніў, што мама спявала адну вельмі прыгожую песню. Вырасшы ў памяць яе перапісаць. Пасля мама прачытала і сказала, што гэта не тая песня, а я нешта сам прыдумляў. І тады я зразу меў, што напісаў верш.

Бацькі асабліва не звярталі на гэта ўвагі: піша — і піша, чытае — і чытае. У вёсцы гадоўнае было дапамагач па гаспадарцы. Я ўмею і касіць, і араць, але і займацца нейкай творчасцю ніхто не забараняў. Калі хадзіў паказваць свае вершы Купалу ў Вязынку (вядома ж, яго не ўбачыў, але верыў у тое, што ён ёсць), мама (якая таксама не ведала, што ён памёр), запыталася, што Купала сказаў. «Каб я пісаў вершы, а вы мне давалі больш вольнага часу, не прымушалі шмат працаваць і куплялі кніжкі». І калі бацькі паехалі купляць мне рэчы ў школу, прывезлі кніжку Івана Сяркова «Мы з Санькам у тыле ворага», якую я амаль вывучыў на памяць. Пасля даведаўся, што ў сябра ёсць «Палескія рабінзоны». Я вымянаў гэтую кніжку на ношык, які скраў у бацькі — ён ім усё роўна не карыстаўся.

У 12 гадоў упершыню паглядзеў фільм пра Леанарда Да Вінчы. У дзяцінстве будучы мастак быў вельмі назіральным, усё занатоўваў, і я таксама стаў нешта запісваць і малюваць. Пасля быў перапынак, але з 18 гадоў, дзякуючы фільму пра Леанарда да Вінчы, я вяду дзённік. Пішу ў інтэрнэт — «Жывы часопіс», «Фэйсбук», але нешта занашу і ў сшытак.

ПРА МОВУ І ВЫБАР ПРАФЕСІІ

Школа ў Пугачы была цалкам беларуская, дома ўсе па-беларуску гаварылі, іншая мова і я не чуў, хіба толькі па тэлевізары і па радыё. З рускай сутыкнуўся, калі паступіў у Мінскі архітэктурна-будаўнічы тэхнікум, мне было 15 гадоў. Экзамены здаваў па-беларуску, але, прабыўшы два тыдні ў горадзе, прыехаў дамоў і пачаў гаварыць па-руску. А тады сам сабе думаю: чаму гэта я не гавару так, як бацькі? І з таго часу стаў размаўляць толькі на роднай мове. Пытанні наконт таго, на якой мове пісаць, таксама ніколі не ўзнікала.

Да нас на бульбу прызвалі студэнты з Мінскага архітэктурна-будаўнічага тэхнікума, і дома жылі выкладчыкі. Яны паралілі паступаць да іх. Ну я і паступіў... Часам шкадую: мне трэба было скончыць 9-ты і 10-ты класы, каб не было потым ніякіх праблем. Але ў старэйшых класах трэба было хадзіць за сем кіламетраў у Дубравы — далёка.

Прыехаўшы ў Мінск, дасылаў вершы ў розныя газеты. У 16 гадоў мне прыйшло запрашэнне з «Чырвонай змены» на літаб'яднанне «Крыніцы» ад Яўгена Крупельнікі. Пайшоў, і першым, каго там сустрэў, быў Яўген Гарадніцкі, мой зямляк з Ракава. Ён тады працаваў у выдавецтве з мастаком Міколам Селешчуком. Я крыху малюваў, і, каб мог падзарабіць, Яўген прывёў да яго. Сялячुक даў мне кніжку на афармленне. Я ўзяў, нешта малюваў, а пасля падумаў: «Які я мастак?» — і вярнуў кніжку.

ПРА СТАНАЎЛЕННЕ

Літаб'яднанне стала для мяне своеасаблівай школай. У 23 гады выйшла мая першая кніжка. Пасля гэтага мяне адразу прынялі ў Саюз пісьменнікаў. Пасля заканчэння тэхнікума сем гадоў быў беспрацоўным. Працаваць на будоўлі не мог: як высветлілася падчас практыкі,

■ Сацыяльны клопат

КУРС НА ВЯЛІКУЮ СЯМ'Ю

Ад дзяржпраграмы да канкрэтных людзей

У канцы 1990-х у нашай краіне назіраўся дэмаграфічны спад. Рэдкія сем'і адважаліся на другое дзіця. Калі смяротнасць стала значна перавышаць нараджальнасць, стала зразумела, што сітуацыя патрабуе дзяржаўнага ўмяшання. У 2007 годзе з'явілася першая Нацыянальная праграма дэмаграфічнай бяспекі. З таго часу шмат што змянілася. Выраслі выплаты ў сувязі з нараджэннем дзіцяці і дапамога па доглядзе малых да трох гадоў, з'явіўся льготны крэдыт на будаўніцтва для шматдзетных сем'яў. Цяпер Беларусь рэгулярна ўваходзіць у спіс краін з найлепшымі ўмовамі для мацярынства.

Апошнім новаўвядзеннем у айчыннай дэмаграфічнай сферы стаў мацярынскі капітал. Дзесць тысяч долараў (а праз васьмянаццаць гадоў, з улікам працэнтаў, і ўсе дванаццаць), якія можна будзе патраціць на жыллё, адукацыю, лячэнне. З пачатку года 5,3 тысячы беларускіх сем'яў ужо адкрылі дэпазітны рахунок, на якія пералічваецца капітал. Сям'я Сармонтаў, што жыве ў Маскоўскім раёне сталіцы і да якой завіталі ў гасці карэспандэнты «Звязды», — адна з іх.

На парозе кватэры нас ужо сустракае малеча — Платон і Ціхан (спачатку смеяма, а потым плачам, бо з прычыны журналістаў не далі пагуляць з суседскім хлопчыкам). Самы маленькі член сям'і Сармонтаў — Ерамей — пакуль мірна спіць у ложках. Маладыя бацькі гэтай тройцы, Ганна і Дзмітрый, гасцінна запрашаюць на каву і эклеры. Як тут адмовішся? Таму Платона і Ціхана мы часова пакідаем з катом, папугаем і мульчыкамі і ідзем на кухню: частавацца і слухаць гісторыі з жыцця вялікай сям'і.

— Мы нават не думалі, што станем шматдзетнымі, — прызнаецца мама Аня. — Яшчэ гадоў у 19 мне казалі, што шанец нарадзіць вельмі малы. Таму кожны з малых быў сюрпрызам, чудам.

— Але мы былі вельмі рады гэтым нечаканым падарункам, — дадае Дзіма. — Чым больш дзяцей, тым цікавей.

Нарэшце мама Аня прыдумала, як заахоўваць малых глядзець у камеру: за кадрам карэспандэнт трымае планшэт, на якім уключылі мульчык.

— Гэта не тая праблема, праз якую трэба сварыцца, а тым больш разводзіцца. Сёння ёсць памперсы, пральная машына, любыя дзіцячыя тавары даступны. А заробіць заўсёды можна, галоўнае — не адчайвацца. Ніколі б не дазволіла сабе дакараць свайго мужчыну: «Ты мала заробіў, мне яшчэ трэба». Я ведаю, што ён цалкам выкладваецца.

Ганна і Дзмітрый выбралі для сябе традыцыйную схему: тата працуе і прыносіць у сям'ю грошы, мама даглядае дом і дзяцей. Лічаць, што дакладнае размеркаванне абавязкаў змяняе зону для канфліктаў. Але гэта не значыць, што тата не ўдзельнічае ў выхаванні. Зранку Дзіма адвоніць Платона ў садок, увечеры купіць малых, чытае казкі, укладвае іх спаць. А яшчэ гуляе з дзецьмі ў футбол і будзе гаражы для машынак: хлопцы ўсё ж такі! Аня рада, што ў яе з'яўляецца час заняцца сваімі справамі: зазірнуць у гасці да сяброўкі, падпрацаваць пару дзён. Ці проста прайсціца па вуліцы. Бо, як кажуць, трэба адпачываць, каб зноў любіць сваю сям'ю.

Праз некалькі гісторыі заводзім размову пра дзяржаўную падтрымку сем'яў з дзецьмі. Ці хапае тых выплат, месячнай і аднаразовай, каб маці спакойна магла сядзець у дэкрэтным адпачынку? «На дзіця — гэта нармальна сума, — мяркуе Аня. — Тым больш, калі хтосьці з

бацькоў яшчэ ў дадатак зарабляе. Зразумела, што калі вы хочаце купіць на дапамогу машыну, кватэру і шафа-купе, то не хопіць. А каб забяспечыць малага неабходным, тых грошай павінна быць дастаткова».

Пару цяпер больш хвалюе кватэрнае пытанне. «Шматдзетным сем'ям, якія маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, дзяржава прапаноўвае некалькі варыянтаў, — нагадвае Дзіма. — Напрыклад, ільготны крэдыт на кватэру, які выдаецца банкам на 40 гадоў пад адзін працэнт. Калі ў вас трое дзяцей, то дзве трэці сумы гасіць дзяржава. Добрая дапамога. Яшчэ ёсць магчымасць атрымаць бясплатна зямельны надзел ва ўласнасць і ўзяць крэдыт, на тых жа ўмовах, для пабудовы дома».

Лёс мацярынскага капіталу сям'я пакуль не наведзіла: рана загадваць. Верагодна, грошы пойдучы на адукацыю — найлепшую інвестыцыю ў дзяцей.

— Можна, нават на дваіх хопіць.

— Не, наўрад ці, — тата ўжо падлічыў.

Да выбару ўніверсітэта далёка, а вось у якую секцыю аддаць малечу — пытанне больш актуальнае. «Сто працэнтаў на плаванне са мной будучы хадзіць, гэта карысна, — адразу заўваў тата. — Са старэйшым сынам (яму 2,9 года. — Аўт.) ужо зараз басейн разам наведваем». Платона думоўкае яшчэ і на танцы запісаць: вельмі яму танчыць падабаецца (спецыяльна для нас хлопчык пазней прадэманстравваў сваё «кароннае», пад кліп Бруна Марса «Lazy song»). А маленькага Ціхана, напэўна, аддадуць у барацьбу, фігура падыхоўдзіца. Будучы барэц, дарэчы, любіць кніжкі.

— Заўсёды ад гэтым марыла, — дзеляцца Ганна. — Ад многіх чула: мой сын ці дачка прыносіць казкі, прасіць пачытаць. Думала: ды не можа быць, нармальнае дзіця ў такім узросце не цікавіцца кніжкамі, яно ў цацкі гуляе! І тут Ціхан хачу. Хвалювацца за дзяўчынку не давядзецца, вунь якія абаронцы растуць».

Кніжкі — гэта добра. Але малеча дапамагае маме і наводзіць парадак у доме. Бацькі папярэджаюць: мы хлопчыкаў не прымушваем, проста ўзрос таты, калі ўсё цікава. Пыласосіш, напрыклад, яны бачаць і прасяць: «Дай я паспрабую». Старэйшы нават памятыя рэчы сартаваць умее, раскладвае на светлае і цёмнае. І варыць разам з мамай макароны. Відаць, адказнасць у вялікіх сем'ях уласціва не толькі бацькам.

Раскрыў яшчэ адзін сакрэт гэтай вясёлай каманды. Пара задумваецца над чацвёртым дзіцем. «Вядома, не зараз, праз гады чатыры, бо арганізму адпачыць трэба, — кажа Аня. — Дачку хачу. Хвалювацца за дзяўчынку не давядзецца, вунь якія абаронцы растуць».

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ. lubneuskaya@zviazda.by

Вакол нас

МЫТНЯ ДАЕ ДАЗВОЛ, або На заходняй мяжы... з пераменамі

Карэспандэнт «Звязды» пазнаёміўся з новымі тэхналогіямі ў пункце пропуску «Брузгі-2»

Дзе пачынаецца Беларусь для яе гасцей і фарміруюцца першыя ўражаны аб нашай краіне? Куды прыязджаюць нашы суйчыннікі, каб накіравацца ў дзелавы ці турыстычны ваяж? Вядома, гаворка ідзе пра дзяржаўную мяжу. Якія ж умовы там створаны, у прыватнасці, для так званых «дальнабойшчыкаў»? Напярэдадні Дня мытніка карэспандэнт «Звязды» пабываў у рэспубліканскім пункце мытнага афармлення «Брузгі-2» на беларуска-польскай мяжы.

ТРАНЗІТНАЯ ПРЫВАБНАСЦЬ ПАЛЕПШЫЦА

Эканамічныя рэаліі паўплывалі на тое, што, так бы мовіць, транспартная актыўнасць у памежных пунктах пропуску сёлета зменшылася. За 8 месяцаў праз «Брузгі-2» перамясціліся крыху больш за 162 тысячы грузаў аўтамабіляў — гэта 84% у параўнанні з тым жа перыядам мінулага года. Зрэшты, практычна любы крызіс як распачынаецца, так і заканчваецца. А значыць, нават у не надта спрыяльных умовах трэба не толькі жыць сённяшнім днём, але і працаваць на перспектыву.

Пад'язджаючы да пункта пропуску «Брузгі-2», звяртаю ўвагу на вялікую пласціцу, якую рыхтуюць пад нейкае будаўніцтва. Аказваецца, там, на плошчы больш за 9 гектараў, будзе транспартна-лагістычны цэнтр. **Начальнік Гродзенскай рэгіянальнай мытні Васіль ДЗЕМЯНЦЕЙ** зазначае, што яго мэта — палепшыць транзітную прывабнасць Беларусі, лагістыку тавараў, што перамяшчаюцца праз мяжу, стварыць спрыяльныя

ўмовы для міжнародных перавозчыкаў. Транспартна-лагістычны цэнтр ля самой мяжы дазволіць сабраць там грузавыя патокі на ўездзе ў краіну і правесці іх поўнае мытнае афармленне. Пасля чаго грузы могуць адрозна накіроўвацца да атрыманніка, і ім больш не спатрэбіцца суправаджэнне мытнай службы. Такім чынам, хутчэй праводзіцца мытнае абслугоўванне аўтамабіляў, скарачаюцца адпаведныя расходы з боку і дзяржавы, і бізнесу.

На тэрыторыі лагістычнага цэнтру размесцяцца складскі корпус, адміністрацыйна-бытавы комплекс, кавярня, дзве міні-гасцініцы. Увод у эксплуатацыю запланаваны на пачатак 2017 года. Дарэчы, будаўніцтва аналагічнага цэнтру неўзабаве распачнецца і ў раёне пункта пропуску «Берастаўца».

АўТАМАТЫЧНЫ РЭЖЫМ ДЛЯ ЭКСПАРТНЫХ ГРУЗАЎ

Наступную тэхналагічную «фішку» аўтару гэтых радкоў паказалі ў памашкані,

дзе афармляюцца тавары, што вывоззяцца за межы Еўразійскага мытнага саюза. Зараз у «Брузгах» праводзіцца эксперымент па афармленні экспартных грузаў, якія рухаюцца праз зону дзейнасці Гродзенскай рэгіянальнай мытні, у аўтаматычным рэжыме. Пра што ідзе гаворка?

Суб'ект гаспадарання непасрэдна са свайго прадпрыемства накіроўвае адпаведныя звесткі ў інфармацыйную сістэму мытных органаў. І яшчэ да таго, як аўтамабіль з Беларусі, Расіі ці Казахстана прыбывае на заходнюю мяжу ЕАЭС, мытна ўсё пра яго ведае (хто, што і куды вязе).

— Нам застаецца звернуцца папярочны таварасуправаджальныя дакументы з электроннымі звесткамі і прыняць рашэнне аб выпуску машыны. Дадатковых аперацый праводзіць не трэба, — паведаміў **намеснік начальніка Гродзенскай рэгіянальнай мытні Іван ЦЕЛЯШЫНСКІ**. — Працэс афармлення тавараў займае ад пяці да сямі хвілін.

Цікаўна, гэтак жа так гэта на пачатак 2017 года. Дарэчы, будаўніцтва аналагічнага цэнтру неўзабаве распачнецца і ў раёне пункта пропуску «Берастаўца».

— Сапраўды, ніякіх праблем, — пацвярджае ён. — Мы папярэдне перадаём у электронным выглядзе на мытню ўсю інфармацыю пра груз, машыну, і, напрыклад, сёння для афармлення хапіла літаральна пяці хвілін.

Гэтай сістэмай ужо зацікавіліся і карыстаюцца многія суб'екты гаспадарання. На карысць ім будзе, безумоўна, і мадэрнізацыя транспартнага калідора М6, скіраваная на ўдасканаленне трансгранічнага гандлю і павышэнне бяспекі для айчынных і міжнародных перавозчыкаў. Гэты праект, на рэалізацыю якога Сусветны банк выдзеліў 250 мільёнаў долараў, уключае ў сябе і рэканструкцыю пункта пропуску «Брузгі». Праезную частку дарогі на мяжы з Польскай пашырэнне да пяці палос у кожным кірунку: па дзве — для грузавых аўтамабіляў і легкавых, адна — для аўтобусаў. Пры ўездзе ў пункт пропуску на асобных

Інсpekцыйна-даглядны комплекс не падманеш.

палосах устанавяць адпаведныя модулі, дзе кіроўца грузавіка, не выходзячы з машыны, перадаць дакументы супрацоўніку мытні.

Выяўляць кантрабанду мытнікам дапамагаюць і службовыя сабакі.

ДЛЯ ДАВЕДКІ:

Знешнегандлёвы абарот у зоне дзейнасці Гродзенскай рэгіянальнай мытні за 8 месяцаў 2015 года склаў 1 мільярд 514 мільёнаў долараў. Аб'ём экспарту — 896 млн долараў, імпарту — 618 млн долараў. За гэты перыяд мытнікі выявілі 3126 адміністрацыйных правапарушэнняў, спыніўшы незаконную перавозку буйных партый цыгарэт, кабелю, электрарухавікоў, а таксама адзення, абутку, сумак, бытавой тэхнікі і хіміі, іншых тавараў на агульную суму 57,5 мільярда рублёў. Акрамя таго, спынілі перамяшчэнне 32 кілаграмаў псіхатропных рэчываў. Завялі 30 крмінальных спраў.

Прапуская здольнасць па грузавых аўтамабілях павінна выходзіць з машыны, перадаць дакументы супрацоўніку мытні.

каналы для пешаходаў, каб яны не перасякаліся з рухам транспарту. Зрэчка і, разам з тым, бяспечна.

РЭНТГЕН ДЛЯ АўТАМАБІЛЯ

Новыя мытныя тэхналогіі ўкараняюцца не толькі ў інтарэсах добрасусленных перавозчыкаў, але і каб паставіць надзейны заслон кантрабандзе. Ужо некалькі гадоў таму ў «Брузгах» служыць мабільны інспекцыйна-даглядны комплекс, які заўважыць нават самы мудрагелісты тайнік у аўтамабілі, правяршыць, ці адпавядае груз звесткам, што заўважаны ў дакументах.

Больш за тое, зараз у рамках праграмы трансгранічнага супрацоўніцтва «Польшча—Беларусь—Украіна» будуецца стаяцянна-рэнтгенаўскае сканіруючае сістэму кантролю транспартных сродкаў, якая, дарэчы, ужо дзейнічае ў пункце пропуску «Прывалка-1» на беларуска-літоўскай мяжы.

— Стаяцянна-рэнтгенаўскае дазволіць хутчэй выконваць кантрольныя працэдурны, — кажа **начальнік аддзела правядзення аперацый мытнага кантролю Гродзенскай рэгіянальнай мытні Андрэй КЛІМОВІЧ**. — Ад пяці да пятнаццаці хвілін будзе дастаткова, каб без раскраскі і разгрузкі транспартнага сродку атрымаць выяву таго, што ў ім перавозіцца.

Так што рызыкаваць не варта, бо тое, што не даступна чалавечаму воку, абавязкова выявіць сучасная тэхніка.

Барыс ПРАКОПЧЫК.
prakopchik@zviazda.by

Абу-Бекір ШАБАНОВІЧ:

«УСЯВЫШНІ ДАЎ НАМ АДНУ РОДНУЮ ЗЯМЛЮ»

Мала хто з мінчан ведае, што ў скверы непадалёк ад праспекта Пераможцаў будзе мячэць. Яе купал бачны з-за зялёных дрэў, і з кожным днём будаўніцтва ўсё больш імкнецца да завяршэння... З гэтай нагоды мы сустрэліся з Абу-Бекірам ШАБАНОВІЧАМ, муфціем Беларусі, кіраўніком Мусульманскага рэлігійнага аб'яднання ў Рэспубліцы Беларусь, які спецыяльна для «Звязды» расказаў пра розніцу паміж ісламам і Ісламскай дзяржавай Трака і Леванта (ІДІЛ), станючыя рысы характару беларусаў і будаўніцтва саборнага храма мусульман.

Фота Яўгена ПІСЦЕЛКАГА

— Як вы лічыце, ці можна атаясамліваць паняцці «іслам» і «ІДІЛ»?

— Безумоўна, не. Зараз у бок тых, што веравызнаюць іслам, ідзе надта шмат негатыву. Людзі асацыююць тое, што робіць ІДІЛ, з веравызнаннем і абвінавачваюць нават мірных вернікаў у неіснуючыя злачынствы. Тыя, з кім мы кожны дзень бачымся: суседзі, сябры, калегі — так, вядома, не думаюць. Мы, усе народы і канфесіі Беларусі, — сапраўдныя браты. Усявышні даў нам адну родную зямлю. Мяркуйце самі: татары-мусульмане і беларусы ўжо сусінуюць 600 гадоў. З цягам часу мы сталі дзяржавастваральным народам, пры гэтым заўжды стваралі прытрымлівацца ўласнай нашай рэлігіі якасці — міласэрнасці. Яна адрознівае нас ад адступнікаў ад веры.

— Тады чаму людзі ўсё адно ідуць у ІДІЛ? І яе прышнікіў не становіцца менш?

— Прадстаўнікі гэтага руху перацягваюць людзей з веры ў палітыку. А хто стаіць за гэтым? Праглядаюцца розныя дзяржавы і палітычныя сілы. У той жа час злучэнне рэлігіі з палітыкай заўжды было найтанчэйшай справай. Але хто сёння ведае сярэднявечнага філосафа Абу Хаміда аль-Газалі, які апісаў, якімі павінны быць правіцель і веруючыя, якія адносіны паміж імі лепей усталяваць? Гэтыя веды ёсць у адзінак... З недасведчаных, асабліва з навазвернутых, шмат хто абірае няверны шлях, да якога можна аднесці і ІДІЛ. А усё праз тое, што сярэд мусульман, у прыватнасці беларускіх, высокі ўзровень рэлігійнай неадукаванасці. На сёння

у будаўніцтве нам дапамагаў фонд караля Саудаўскай Аравіі, а зараз турэцкія вернікі перасылаюць свае сродкі праз Міністэрства рэлігійных спраў Турцыі, за што мы ім шчыра ўдзячны. Мячэць будзе ўмяшчаць да 1500 чалавек, а побач з ёй раскнецца парк, на тэрыторыі якога раней былі магазетанскія могілкі. На іх былі пахаваны тысячы гараджан і больш за 200 турэцкіх воінаў, якія знаходзіліся ў рускім палоне пасля балканскай вайны 1877-1878 гадоў. А таксама на гэтых могілках пахаваны татары, якія загінулі ў Першую і Другую сусветныя войны. Таму лагічна, што ў парку з'явіцца сімвалічны памятник пахаваным тут турэцкім і татарскім воінам і яшчэ адзін, прысвечаны сяброўству Беларусі і Турцыі.

— Ці шмат чакаецца моладзі ў новай мячэці?

— Даволі шмат. Найчасцей за ўсё да нас прыходзяць пары: ён мусульманін, яна хрысціянка. Збіраюцца пабрацца шлюбам. Як правіла, знаёмяцца праз інтэрнэт, хлопеч на кароткі тэрмін прыязджае ў Беларусь і жадае амаль адрозна ўзяць дзяцючым у жонкі. Мы перасцерагаем беларусаў і стараемся, каб яны спачатку распісаліся ў ЗАГСе. Збор дакументаў і папярочны валакіта зойме амаль год, і гэтага тэрміну дастаткова, каб цвяроза зірнуць на сітуацыю збоку. Вось прыходзіць яна да мяне на гутарку — прыгажуня, з вышэйшай адукацыяй. Я задаю пытанне: «Ці дастаткова добра ты ведаеш гэтага чалавека? Бо едзеш у невядомы свет. Розныя мужчыны бываюць: могуць і кінуць, і дзіця адабраць. Няўжо сярэд сваіх не змагла адшукаць мужа?» На што чуюць амаль заўжды аднолькавы адказ: «Так, і сярэд нашых хлопцаў ёсць добрыя. Але лепей я выйду за мусульманіна, які не п'е, не курыць, паважжае старэйшых, любіць дзяцей, пра сямяў дбае. І не будзе жыць інакш, бо трымаецца веры». І я бяззбройны. Што скажаж насуперак?

— І дзяцючына, калі прыме іслам, будзе насіць хіджаб. На Захадзе, дарэчы, у некаторых краінах забараняецца гэта рабіць.

— Я не бачу асаблівай праблемы ў тым, каб насіць хіджаб. Для Элеаноры Язерскай (добрая памяць ёй) прыгожа завязаны шаль на галаве быў часткай яе вобраза. І ніхто не асуджаў. Але ў мусульманак, якія

носяць хіджаб, узнікаюць праблемы, напрыклад, каб сфатаграфавання на пашпарт, які патрэбен для паломніцкай вандроўкі за мяжу. Бо зняць яго нельга па веравызнанні, а па заканадаўстве немагчыма зрабіць здымак у галаўным уборы. Тое ж тычыцца і праваслаўных манашак. Гэтым ствараюцца няроўныя ўмовы для мужчын і жанчын. Чаму яна павінна ахвяраваць сваімі рэлігійнымі перакананнямі? У Расіі, напрыклад, гэтую праблему вырашылі: жанчыны могуць рабіць здымкі на замежны пашпарт у хіджабе... Таму толькі ў такім выпадку можна казаць пра сапраўдную праблему. А з пункту гледжання эстэтыкі, удала падабраны шаль, хутчэй, упрыгожыць жанчыну, чым сапсуе. І яшчэ ахавае ад непатрэбных позіркаў.

Манумент чатыром канфесіям у горадзе Іўе.

— Думаю, беларусы да гэтага ставяцца даволі спакойна.

— У большасці сваёй, так. Гэта адзін з паказчыкаў, што ёсць стагоддзямі сфарміраваная талерантнасць беларусаў да іншых народаў, якія жывуць у нашай краіне. Своеасабліва маральная людская база, якую нават пры вялікім жаданні нельга зруйнаваць. У Беларусі пражывае больш за 30 мусульманскіх нацыянальнасцей. Яны прыязджаюць у нашу краіну, бо ведаюць: тут цярплівы народ, які

навучыўся гэтай рысе характару праз шматлікія выпрабаванні і войны. Ды і пра мірную працу татар-мусульман у асяроддзі хрысціянскага свету ведаюць. Трэба разумець, што тыя, хто не па ўласным жаданні, а праз знешнія абставіны ад'язджае з Радзімы, менавіта гэтага і шукаюць.

Для пацвярджэння сваіх слоў прываджу добры прыклад — горад Іўе, адкуль я родам. У ім некалькі гадоў таму ўсталявалі ўнікальны манумент — «У гонар сяброўства і адзінства канфесій Іўеўшчыны». Ён складаецца з чатырох стэп, якія сімвалізуюць столькі ж канфесій: іўдзей, каталікі, мусульмане і праваслаўныя. Стэлы накіраваны на чатыры храмы: былую сінагогу, касцёл, мячэць і царкву. На нашай — выява Карана, паўмесца з зоркай і цытата з Карана, якая заклікае да міру і спакою.

Спрадвечна мы жылі побач і заставаліся блзкімі адно аднаму. І прыкладаў гэтаму вельмі многа.

— Вы як муфціў якую мэту ставіце перад сабой?

— Зараз найперш за ўсё хачу павіншаваць нашых вернікаў са святам Курбан-байрам, якое мы адзначаем 24 верасня. Падчас яго мы ахвяруем жывёліну і раздаём яе мяса бедным людзям незалежна ад іх веравызнання. Калі зірнуць больш маштабна, то мая задача праз пропаведзі, малітвы, сустрэчы, пацвярджаць, што наша вера — гэта міласэрнасць. І толькі праз яе можна атрымаць міласць ад Усявышняга. У сапраўдным разуменні прытрымлівацца Джыхаду — значыць абараняць сваю Радзіму і сваю душу ад усяго негатывага. Калі ты прытрымліваешся гэтых двух правілаў, толькі тады лічыцца сапраўды веруючым. Удмайцеся: палова веры — любоў да Айчыны. Так сказана ў Каране. Я, як прадстаўнік мусульман, які жывуць у Беларусі і вызнаюць іслам, магу адказаць сказаць, што мы ў найвышэйшай ступені патрыёты. Нават у самыя няпростыя часы, у тыя ж 1990-я, ніхто не з'ехаў. Нам так завешчана: жыві на зямлі, дзе прах тваіх продкаў, паліпашай яе, будзь прыстойным чалавекам у адносінах да іншых. Толькі тады ў судны дзень ты зможа атрымаць ад Усявышняга дабро.

Вераніка ПУСТАВІТ.
pustavit@zviazda.by

Добрая навіна

БДУ «АДВАЯВАЎ» 70 ПУНКТАЎ

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт умацаваў свае пазіцыі ў рэйтынгу найлепшых універсітэтаў свету па версіі ўплывавага брытанскага агенцтва QS (THE — QS World University Rankings) і размясціўся ў групе ВНУ, якія займаюць 421-430 пазіцыю

БДУ ўжо другі год запар уваходзіць у ТОП-500 найлепшых універсітэтаў свету: у 2014 годзе вядучы беларускі ўніверсітэт краіны займаў 491-500 пазіцыю і ў параўнанні з мінулым годам узняўся ўверх на 70 пунктаў.

Брытанскае агенцтва QS ўжо 10 гадоў ранжыруе ўніверсітэты свету. Даследаванне звычайна ўключае толькі 800 найлепшых універсітэтаў, што складае 3% ад усіх дзеючых. Рэйтынг QS грунтуецца на аналізе звестак аб вышэйшай навукальнай установе. Ацэньваюцца такія паказчыкі, як індэкс цытавання навуковых работ за пяць апошніх гадоў, сьведчаныя тройкі выкладчыкаў і студэнтаў, колькасць замежных студэнтаў і выкладчыкаў, вынікі апытання экспертаў (акадэмічная рэпутацыя) і працадаўцаў.

На першым месцы ў абноўленым рэйтынгу размясціўся Масачусецкі тэхналагічны інстытут (ЗША), за ім следам ідзе Гарвардскі ўніверсітэт (ЗША), а замыкае тройку Кембрыджскі ўніверсітэт (Вялікабрытанія).

Сярэд расійскіх ВНУ найбольш высока размясціліся Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя М.В. Ламаносава (108-е месца), СПбДУ (256-е), Новасібійскі дзяржаўны ўніверсітэт (317-е), МДТУ імя Н.Э. Баўмана (338-е) і Маскоўскі дзяржаўны інстытут міжнародных адносін (397-е). Вышэй БДУ размясціліся таксама дзве казахстанскія ВНУ: Нацыянальны ўніверсітэт Аль-Фараб (275-е) і Еўразійскі нацыянальны ўніверсітэт імя Л.М. Гумілёва (371-е). Такім чынам, БДУ займае восьмую пазіцыю сярод універсітэтаў краін СНД, падзяліўшы яе з Кіеўскім нацыянальным універсітэтам імя Тараса Шаўчэнка (421-430-е). У рэйтынгу QS-2015 з беларускіх ВНУ, акрамя Белдзяржуніверсітэта, прадстаўлены толькі Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт (701+). Варта дадаць, што Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт паказвае высокія пазіцыі і ў іншых вядомых сусветных рэйтынгах, стабільна трапляючы ў 2 працэнты найлепшых універсітэтаў свету. Так, па апошніх звестках іспанскага рэйтынгавага агенцтва «Webometrics Ranking of World Universities» (ліпень 2015 года), БДУ займае 609-е месца ў свеце, а сярэд ВНУ краін СНД, Грузіі, Латвіі, Літвы і Эстоніі, па інфармацыі Расійскага агенцтва «Інтэрфакс», знаходзіцца на другім месцы.

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by

КРАТКАЯ ІНФАРМАЦЫЯ

об открытой продаже облигаций

открытого акционерного общества «Белагпромпбанк» для физических лиц двести первого, двести второго, двести третьего выпусков

- Наименование эмитента:**
а) полное наименование: на белорусском языке – «Дэпартамент фінансаў Рэспублікі Беларусь»; на руском языке – «открытое акционерное общество «Белагпромпбанк» (далее – Банк);
б) сокращенное наименование: на белорусском языке – ААТ «Белагпромпбанк»; на русском языке – ОАО «Белагпромпбанк»;
- Место нахождения Банка, телефон, факс, электронный адрес (e-mail)**
Местонахождение Банка: 220036, г. Минск, пр-т Жукова, 3.
Телефон: (017) 229 63 25, факс (017) 229 64 41
Электронный адрес E-mail: info@belapb.by
УНП 100693551, ОКПО 00040577.

3. Описание периодического печатного издания, в котором будет публиковаться годовая финансовая отчетность Банка, информация о принятии решения о реорганизации или ликвидации эмитента либо о возмущении в отношении эмитента производства по делу об экономической несостоятельности (банкротстве), о внесенных изменениях в проспект эмиссии облигаций, и сроки их публикации
Годовая финансовая отчетность Банка ежегодно публикуется в газете «Звезда» и «Республика» не позднее 25 апреля года следующего за отчетным.
Годовая финансовая отчетность Банка за 2014 год опубликована 28.03.2015 в газете «Звезда» (№ 59), «Республика» (№ 59).
В газете «Звезда» публикуется следующая информация:
- в случае принятия решения о реорганизации или ликвидации Банка – не позднее 2-х месяцев с момента принятия такого решения;
- в случае возбуждения в отношении Банка производства по делу об экономической несостоятельности (банкротстве) – в течение 5 дней с момента получения соответствующего судебного постановления;
- в случае внесения изменений в проспект эмиссии облигаций – не позднее 7 дней со дня регистрации указанных изменений Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь.

4. Размер уставного фонда Банка
Уставный фонд Банка составляет 6 803 635 046 000 (Шесть триллионов восемьсот три миллиарда шестьсот тридцать пять миллионов сорок шесть тысяч) белорусских рублей.

5. Дата, номер государственной регистрации Банка и наименование органа, его зарегистрировавшего
Банк преобразован из Белорусского республиканского банка Агროпромбанк СССР учредительной конференцией 11.02.1991 и зарегистрирован Национальным банком Республики Беларусь 03.09.1991, регистрационный № 20. Устав Банка утвержден общим собранием акционеров 11.02.1991 (протокол № 1) (с изменениями и дополнениями, зарегистрированными постановлением Правления Национального банка Республики Беларусь от 08.04.2015 № 221).

Банк в своей деятельности руководствуется законодательством Республики Беларусь, международными договорами Республики Беларусь, локальными нормативными актами Банка, а также Уставом Банка.

6. Сведения о проведении открытой продажи облигаций двести первого, двести второго, двести третьего выпусков
6.1. Дата принятия решения о выпуске облигаций и наименование органа, принимающего это решение
Решения о выпуске облигаций двести первого, двести второго, двести третьего выпусков на предъявителя для физических лиц в соответствии с Уставом Банка приняты Наблюдательным советом Банка 22.07.2015, протокол № 21.

6.2. Сведения об обеспечении исполнения обязательств по облигациям двести первого, двести второго, двести третьего выпусков
Облигации выпускаются в соответствии с подпунктом 1.7 пункта 1 Указа Президента Республики Беларусь от 28.04.2006 № 277 «О некоторых вопросах регулирования рынка ценных бумаг».

В качестве обеспечения исполнения обязательств выступает залог процентных, именных, конвертируемых, в бездокументарной форме облигаций Минского, Витебского и Могилевского областных исполнительных комитетов, зарегистрированных Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь 17.06.2014, 10.04.2015 и 30.05.2014 соответственно и принадлежащих Банку на праве собственности.

Независимая оценка облигаций Минского, Витебского и Могилевского областных исполнительных комитетов проведена Республиканским унитарным предприятием «Институт недвижимости и оценки» (далее – РУП «Институт недвижимости и оценки») на 01.07.2015.

Обеспечением исполнения обязательств по облигациям двести первого выпуска выступают залог облигаций Минского областного исполнительного комитета 10 выпуска номинальной стоимостью 1 000 000 (Один миллион) белорусских рублей в количестве 430 000 (Четыреста тридцать тысяч) штук. В соответствии с Заключением об оценке РУП «Институт недвижимости и оценки» стоимость одной облигации Могилевского областного исполнительного комитета на дату оценки составляет 768 000 (Семьсот шестьдесят восемь тысяч) белорусских рублей, или 50,1 (Пятьдесят долларов США и десять центов). Стоимость обременяемых залогом ценных бумаг на дату оценки составляет 320 240 000 (Триста тридцать миллион девятьсот сорок две тысячи четыреста) белорусских рублей, или 21 543 000 (Двадцать один миллион пятьсот сорок три тысячи) долларов США.

Обеспечением исполнения обязательств по облигациям двести второго выпуска выступает залог облигаций Витебского областного исполнительного комитета 11 выпуска номинальной стоимостью 1 000 000 (Один миллион) белорусских рублей в количестве 640 000 (Шестьсот сорок тысяч) штук. В соответствии с Заключением об оценке РУП «Институт недвижимости и оценки» стоимость одной облигации Витебского областного исполнительного комитета на дату оценки составляет 1 029 000 (Один миллион двести девять тысяч) белорусских рублей, или 67,1 (Шестьдесят семь долларов США и десять центов). Стоимость обременяемых залогом ценных бумаг на дату оценки составляет 658 880 000 (Шестьсот пятьдесят восемь миллионов восемьсот восемьдесят миллионов) белорусских рублей, или 42 944 000 (Сорок два миллиона девятьсот сорок четыре тысячи) долларов США.

Обеспечением исполнения обязательств по облигациям двести третьего выпуска выступают залог облигаций Минского областного исполнительного комитета 10 выпуска номинальной стоимостью 1 000 000 (Один миллион) белорусских рублей в количестве 50 000 (Пятьдесят тысяч) штук, облигаций Витебского областного исполнительного комитета 11 выпуска номинальной стоимостью 1 000 000 (Один миллион) белорусских рублей в количестве 149 076 (Сто сорок девять тысяч семьдесят шесть) штук, облигаций Могилевского областного исполнительного комитета 10 выпуска номинальной стоимостью 1 000 000 (Один миллион) белорусских рублей в количестве 70 002 (Семьдесят тысяч две) штуки. В соответствии с Заключением об оценке РУП «Институт недвижимости и оценки» стоимость одной облигации Витебского областного исполнительного комитета на дату оценки составляет 1 142 465 (Один миллион четыреста шестьдесят пять) евро. Обременения (ограничения) права Банка на облигации Минского, Витебского и Могилевского областных исполнительных комитетов, выступающих в качестве предмета залога, отсутствуют.

В период обращения облигаций Банк вправе производить полную или частичную замену обеспечения своих обязательств по облигациям:
- в случае выбытия предмета залога (его части) либо ином прекращении права собственности на него;
- в связи с изменением Банка.

Решение о замене обеспечения на иной вид обеспечения исполнения обязательств принимается Наблюдательным советом Банка. О данном решении Банк уведомляет владельцев облигаций посредством размещения соответствующей информации на официальном интернет-сайте Банка не позднее 3 рабочих дней с даты принятия такого решения. Владелец облигации вправе предъявить облигацию к досрочному погашению в порядке, определенном пунктом 6.10 настоящей Краткой информации.

Банк осуществляет замену обеспечения исполнения обязательств по облигациям после удовлетворения требований владельцев, предъявивших облигацию к досрочному погашению, и не позднее двух месяцев с момента возникновения основания, влекущего необходимость замены обеспечения.

Банк в семидневный срок оповещает инвесторов о внесенных изменениях в проспект эмиссии облигаций посредством публикации информации в газете «Звезда».

6.3. Цель выпуска облигаций и направления использования средств, полученных от размещения облигаций
Выпуск облигаций двести первого, двести второго, двести третьего выпусков осуществляется в целях привлечения денежных средств физических лиц.
Привлеченные средства от размещения облигаций будут направлены на пополнение ресурсной базы Банка.

6.4. Форма выпуска и вид облигаций, объем эмиссии, количество, номинальная стоимость облигаций:

№ выпуска	201	202	203
Валюта выпуска	доллар США	доллар США	евро
Форма выпуска	документарная, на предъявителя, процентные, и вид облигаций	неконвертируемые	
Объем эмиссии	\$15 млн.	\$30 млн.	€10 млн.
Количество облигаций (шт.)	15 000	6 000	10 000
Серия, номера облигаций	OD201 000001 - 015000	OD202 000001 - 060000	OE203 000001 - 010000
Номинальная стоимость	1 000	5 000	1 000

6.5. Период проведения открытой продажи облигаций
Дата начала периода размещения облигаций – 22.09.2015, дата окончания периода размещения облигаций – 21.09.2016.

6.6. Место и время проведения открытой продажи облигаций
Размещение облигаций осуществляется в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

Размещение (продажа) облигаций Банка производится после регистрации в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь выпуска облигаций, опубликования заверенной Департаментом по ценным бумагам

Министерства финансов Республики Беларусь краткой информации об открытой продаже облигаций, фиксации обременения предмета залога по облигациям в соответствии с законодательством Республики Беларусь и представления в Департамент по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь копии документов, подтверждающих фиксацию обременения предмета залога по облигациям двести первого, двести второго, двести третьего выпусков.

Первичное размещение облигаций осуществляется путем открытой продажи в филиалах, расчетно-кассовых центрах, а также ОПЕРУ центрального аппарата Банка в течение их рабочего времени.

Владельцами облигаций могут быть только физические лица – резиденты и нерезиденты Республики Беларусь, приобретающие их не в целях предпринимательской деятельности.
Облигации физическим по их номинальной стоимости в валюте номинала. В оплату облигаций физические лица обязаны внести денежные средства наличными либо перечислить в Банк в безналичном порядке в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

Банк вправе не осуществлять продажу облигаций в период размещения, если условия, определенные решениями о выпусках облигаций, становятся для Банка экономически невыгодными. Решение о приостановке (продолжении) продажи двести первого, двести второго, двести третьего выпусков облигаций в период размещения принимает уполномоченный орган Банка.

6.7. Порядок и порядок обращения облигаций
Срок обращения облигаций – 547 календарных дней с 22.09.2015 по 22.03.2017. День начала размещения облигаций и день начала погашения облигаций считаются одним днем.
Обращение облигаций осуществляется в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

6.8. Дата начала погашения облигаций – 22.03.2017.
6.9. Порядок определения размера дохода по облигациям, условия его выплаты, период начисления процентного дохода

Порядковый номер периода начисления дохода	Начало периода	Конiec периода, дата начала выплаты дохода	Продолжительность периода (дни)
1	23.09.2015	22.03.2016	182
2	23.03.2016	22.09.2016	184
3	23.09.2016	22.03.2017	181
ИТОГО:	x	x	547

Начисление процентного дохода осуществляется со дня, следующего за днем размещения соответствующей облигации, по 22.03.2017 включительно (за исключением случая предъявления облигации к досрочному погашению). С 23.03.2017 процентный доход не начисляется.

Процентный доход по облигации начисляется с даты, следующей за датой ее продажи Банком, по дату начала выплаты процентного дохода за период начисления дохода, в котором была продана облигация, включительно. Процентный доход за последующие периоды начисления (включая последний) начисляется с даты, следующей за датой начала выплаты дохода за предшествующий период начисления дохода, по дату начала выплаты процентного дохода по данному периоду начисления дохода (дату начала погашения – 22.03.2017) включительно.

В случае предъявления облигации к досрочному погашению на условиях, изложенных в пункте 6.10 настоящей Краткой информации, сумма процентного дохода рассчитывается с даты, следующей за датой продажи (даты выплаты последнего процентного дохода) по дату ее досрочного погашения включительно.
Расчет процентного дохода осуществляется по следующей формуле:

$$D = \frac{Hn \times 100}{H \times \left(\frac{365}{T} + \frac{T366}{366} \right)}$$

где:
D – процентный доход по процентной облигации, выплачиваемый периодически в течение срока ее обращения;

Hп – номинальная стоимость облигации;
Пп – ставка дохода в размере 6,5 (Шесть целых пять десятых) процента годовых за период начисления дохода;

T365 – количество дней периода начисления дохода, приходящееся на календарный год, состоящий из 365 дней;

T366 – количество дней периода начисления дохода, приходящееся на календарный год, состоящий из 366 дней.

День размещения облигации и день выплаты процентного дохода за период начисления дохода, в котором была продана облигация, считаются одним днем. День выплаты дохода за предшествующий период начисления процентного дохода и день выплаты дохода за текущий период начисления дохода (дата погашения, дата досрочного погашения) считаются одним днем.

Выплата процентного дохода по облигациям осуществляется филиалами, расчетно-кассовыми центрами, а также ОПЕРУ центрального аппарата Банка в течение их рабочего времени. В случае если день начала выплаты процентного дохода выпадает на нерабочий день, выплата процентного дохода осуществляется, начиная с первого рабочего дня, следующего за нерабочим днем. При этом проценты на сумму процентного дохода по облигациям за указанные нерабочие дни не начисляются и не выплачиваются. Под нерабочими днями в настоящей Краткой информации понимаются выходные дни, государственные праздники, праздничные дни и другие, являющиеся нерабочими в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

Выплата процентного дохода по облигациям осуществляется в валюте номинала наличными денежными средствами либо в безналичном порядке в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

6.10. Условия и порядок досрочного погашения облигаций
Владельцы облигаций могут предъявить их к досрочному погашению при предъявлении оригинала облигации:

- по истечении 180 календарных дней после даты приобретения у Банка;

- при принятии решения Наблюдательным советом Банка о замене обеспечения в случае выбытия предмета залога (его части) либо ином прекращении права собственности на него, по инициативе Банка. Досрочное погашение облигаций осуществляется в течение 30 календарных дней с даты размещения информации на официальном интернет-сайте Банка о замене обеспечения.

При досрочном погашении владельцу выплачивается номинальная стоимость облигации и процентный доход по дату досрочного погашения облигации включительно в денежных единицах, в которых выражена ее номинальная стоимость, наличными денежными средствами либо в безналичном порядке в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

6.11. Порядок погашения облигаций
Погашение облигаций осуществляется Банком, начиная с 22.03.2017, в отношении лиц, предъявивших оригиналы этих облигаций к погашению, независимо от сроков обращения собственника или иного законного владельца облигаций.

При погашении облигаций предъявителю облигации – физическому лицу выплачиваются номинальная стоимость облигации, а также все неполученные доходы наличными денежными средствами либо в безналичном порядке в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

6.12. Информация о порядке конвертации облигаций данного выпуска в облигации другого выпуска с более поздней датой погашения

Банком не предусматривается конвертация облигаций двести первого, двести второго, двести третьего выпусков в облигации других выпусков с более поздней датой погашения.

6.13. Условия и порядок возврата средств инвесторам при признании выпуска облигаций несостоявшимся, запрещения выпуска облигаций Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь

Банком не предусматривается возможность признания двести первого, двести второго, двести третьего выпусков облигаций признаниями департамента по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь о запрещении выпуска облигаций информировать инвесторов и возвращать обратившимся в Банк инвесторам денежные средства, полученные в оплату размещенных облигаций, а также причитающийся процентный доход по таким облигациям за период с даты следующей за датой продажи (датой выплаты последнего процентного дохода) по дату получения уведомления о признании облигаций несостоявшимися.

6.14. Дата и номер государственной регистрации облигаций
Облигации зарегистрированы Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь 31.07.2015.

Регистратор ценных бумаг:
двести первого выпуска: 5-200-02-2581;
двести второго выпуска: 5-200-02-2582;
двести третьего выпуска: 5-200-02-2583.

7. Место, время и способ ознакомления с более подробной информацией (проспектом эмиссии облигаций)
С более подробной информацией (проспектом эмиссии облигаций) сто восьмидесятого, сто восьмидесяти первого, сто восьмидесяти второго выпусков можно ознакомиться в филиалах Банка и в 2-уровневых, расчетно-кассовых центрах, а также ОПЕРУ центрального аппарата Банка в течение их рабочего времени.
Справку о порядке облигаций можно получить в Контакт-центре Банка по короткому номеру 136, ОПЕРУ центрального аппарата Банка по адресу: Минск, пр-т Жукова, 3, тел.: (8-017) 229-61-29, 218-57-91, а также в следующих филиалах Банка:
г. Брест, ул. Воровского, 11, тел.: (8-0162) 27-72-29, 27-72-31.
г. Витебск, ул. Димитрова, 31, тел.: (8-0212) 36-65-83, 35-01-18.
г. Гомель, ул. Интернациональная, 30, тел.: (8-0232) 79-26-49, 79-87-01.
г. Гродно, ул. Советских Пограничников, 110, тел.: (8-0152) 79-52-80, 79-52-81.
г. Могилев, пр-т Мира, 55, тел.: (8-0222) 29-38-00, 29-38-16.
г. Минск, пр-т Победителей, 91, тел.: (8-017) 209-77-69, 209 77 94.
г. Минск, ул. Ольшевского, 24, тел.: (8-017) 229-65-30, 229-65-77.

Заместитель Председателя Правления ОАО «Белагпромпбанк» С.П.Чугай

Заместитель главного бухгалтера ОАО «Белагпромпбанк» Т.М.Толстаюва

ПОЗВОНИ В СВОЙ БАНК 136

время работы Контакт-Центра Банка
8.00 - 20.00 - рабочие дни
8.00 - 18.00 - выходные и праздничные дни

Звонок со стационарного телефона, с мобильного телефона (3G/LTE, GSM, H3G) - по тарифам оператора связи.
Консультации оказывают бесплатно.

www.belapb.by

Лицензия на осуществление банковской деятельности № 01 от 26 июня 2014 года, выдана Национальным банком Республики Беларусь. УНП 100693551.

(Заканчення. Пачатак на 1-й стар.)

«Звезда»: У стужцы навін часта з'яўляецца інфармацыя пра затрыманую і канфіскаваную прадукцыю, якая не адпавядае патрабаванням бяспекі і якасці. Парушэнні, вядома, розныя бываюць. Адна справа, калі выяўляецца недавага фасаванай прадукцыі (хоць спахвіўцу, безумоўна, крыўдна, што ён залпаў за паветра). Зусім іншая — калі няякасны імпарт можа несці пагрозу здароўю. Да якіх груп тавараў трэба ставіцца найбольш уважліва?

Ігар БУСЕЛЬ: Што тычыцца харчовай прадукцыі, то мы ўжо вылучылі сёлета тры праблемныя групы. Гэта рыбныя кансервы, паўфабрыкаты і кулінарныя вырабы, малочныя прадукты. Сярод нехарчовых тавараў пільнай увагі патрабуе мэбля. Існуюць вялікія праблемы і на электракабальнай прадукцыі: падчас наглядных мерапрыемстваў мы выяўляем як фальсіфікацыі, падробкі пад пэўны брэнд, так і тавары, вырабленыя з парушэннем патрабаванняў бяспекі і якасці. Гэта, бадай, асноўныя болевыя пункты Дзяржстандарта ў 2015 годзе.

Галіна КАМАРОЎСКАЯ: Ад грамадзян паступае шмат скаргаў на марожаную рыбу. Напрыклад, чалавек прыходзіць да нас і кажа, што хацее пасмажыць тую рыбіну на патэльні, а яна скруцілася ў нейкія камкачы. А кошт на марапрадукты, самі ведаеце, высокі. Ёсць нараканні на шпроты, дзе замест ласнаў незарушмелявадасць, на ёгурты, у якіх не знаходзяць заяўленых кавалачкаў садавіны.

Анжэла СКУРАНОВІЧ: Мы зазнаваем працэнтным ростам нестандартнай, небяспечнай прадукцыі. У кандытарскіх вырабах выяўляюцца незадаэклараваныя кансерванты. У сукхарах, што завозіцца да нас з Ірана, Афганістана, знаходзіцца і дрожджы. Магчыма, першапачаткова прадукт быў і неаблаг, але салсаваў, бо былі няправільныя ўмовы захоўвання і транспартавання. Сярод бытавой хіміі шмат нестандартнага пад індэксам таксічнасці, сярод дзіцячых цацак — па ўзроўню гуку, фармальдэгіду. На пачату верасня намеснік міністра аховы здароўя, галоўны санітарны ўрач Ігар Гаеўскі ўжо вынес некалькі пастановаў, якія прыпынілі ўвоз і абарачэнне асобных цацак, скарды асабліва гігіены і бытавой хіміі. Многія тавары лёгкай прамысловасці, асабліва для дзяцей, не адпавядаюць патрабаванням па саставе хімічных валокнаў: вытворца дэкларуе рэч як натуральную, а пры лабараторных даследаваннях выяўляецца зусім іншая якасць.

Хачу сказаць, што кантрольныя мерапрыемствы праводзяцца пастаянна. Мы працуем у кантакце з усімі нагляднымі органамі. У выпадку выяўлення намі або Дзяржстандартам і Міністэрствам гандлю неадпаведнасці па асобнай групе тавараў, гэты імпарт бракуецца. Так, з пачатку года санслужба зняла з рэалізацыі каля 170 тон харчовых прадуктаў і трынаццаць партый прадукцыі нехарчовай групы.

Аксана ГРЫШКЕВІЧ: Што тычыцца айчынных патрабаванняў да бяспекі і якасці, то пры іх распрацоўцы мы арыентуемся на міжнародныя нормы. Узровень збліжэння нашых стандартаў з міжнароднымі ў Еўрапейскім — 60 працэнтаў і больш. І замежныя калегі адзначаюць, што беларуская прадукцыя вельмі якасная і карыстаецца попытам. «Зроблена ў Беларусі» — гэта ўжо як брэнд, Расіяне расказваюць, што часта закупляюцца ў прадпрыемальнікаў, якія возяць у іх раён малочную прадукцыю ці каўбасныя вырабы з Беларусі. Дзяржаўныя стандарты — добраахвотныя для выкарыстання. Але многія прадпрыемствы працуюць менавіта па іх. Калі сустракаліся з птушкарпапрацоўчымі фабрыкамі, пыталі, чым яны карыстаюцца пры выбае прадукцыі (у арганізацыі жа ёсць магчымасць самастойна распрацоўваць тэхнічныя ўмовы, прымаць свой дакумент). Запыталі, што кіруюцца толькі дзяржстандартамі. Гэта яшчэ раз сведчыць пра высокі ўзровень нашых нормаў.

«Звезда»: Пацярджальцаў узровень замяжнай прадукцыі цяпер будзе дзяржаўна-гігіенічна-экспертыза. Чым выклікана неабходнасць гэтага новаўвядзення?

Анжэла СКУРАНОВІЧ: Гэтая працэдура ўжо не новая. Яшчэ да ўваходу ў Мытны саюз на працягу 17 гадоў праводзілася дзяржаўна-гігіенічная рэгістрацыя. Яна सबе зарэка-мандавала найлепшым чынам і выступала гарантам паступлення на рынак бяспечнай прадукцыі. Літаральна два гады, у 2009-м і 2010-м, дзейнічала экспертыза. Потым з утварэннем Мытнага саюза яе скасавалі, але ў нацыянальным законе «Аб санітарна-эпідэміялагічным дабрабыце насельніцтва» экспертыза захавалася. Праводзілася па заяўным прынцыпе: імпарцёры, якія хацелі пацвердзіць бяспеку і якасць тавару, які ўвозілі, звярталіся да нас па такую працэдуру. Чаму мы вярнуліся да яе? Таму, што гэта магчымае дзяржаўнае рэгуляванне кантролю за прадукцыяй, якая паступае на рынак званку. Так, для прадпрыемальнікаў экспертыза — дадатковая нагрузка. Асабліва для тых, хто прыкрываўся фальсіфікаванымі дакументамі.

Чаму мы не робім больш жорсткімі ўмовы для айчынных вытворцаў? Беларускае заводы знаходзяцца ў нас на пастаянным кантролі, там уяўленне дадатковых дакументаў у гэтым выпадку не патрабуецца. Мы ведаем сітуацыю па кожным прадпрыемстве. На тых жа харчовых камбінатах раз на год абавязкова праводзіцца наглядныя мерапрыемствы.

Вольга БАБКО: Каб праінфармаваць пастаўшчыкоў аб парадку правядзення экспертызы, у цэнтрах гігіены і эпідэміялогіі вісяць прэс-рэлізы, якія растлумачваюць гэту працэдуру.

Дзмітрый КАВАЛЕНАК: Сапраўды, пытанне перадачы звестак аб пастаўшчыках дастаткова сур'ёзнае, паколькі інфармацыя, прадастаўляемая мытным органам, з'яўляецца канфідэнцыйнай і, згодна з заканадаўствам ЕАЭС, не падлягае выдаванню трэцім асобам. Аднак я мяркую, што мы зможам

знайсці спосабы ўзаемадзейня ў гэтым напрамку, напрыклад, вызначым пэўны пералік звестак, якімі мы маем права абмяноўвацца ў двухбаковым фармаце і якіх будзе дастаткова для правядзення аналізу.

Цяпер гандляваць дзэсцы стала прасцей, бо ў межах Еўразійскага эканамічнага саюза аб'яднаны рынкі ўжо пляці краін, мытныя межы адсутнічаюць, і тавары перамяшчаюцца свабодна. Па заходніх межах, на якіх ёсць мытныя контроль, пытанні па няякаснай прадукцыі практычна адсутнічаюць, у адрозненне ад тавараў, што паступаюць з тэрыторыі іншых дзяржаў — членаў саюза. Хоць Дагавор аб ЕАЭС прадугледжвае нормы аб адзіным нетарыфным рэгуляванні і саюзныя меры павінны аднолькава выконвацца на ўсіх участках. Якасць кантролю — гэта ўжо пытанні да канкрэтных службаў. У рамках сваёй кампетэнцыі мытныя органы прымаюць захады, напрыклад, па барацьбе з імпартам сумніўнага алкаголю. Асноўным месцам увозу з'яўляецца Расійская Федэрацыя. Тавары ідуць без неабходных дакументаў, без адпаведных кантрольных ідэнтыфікацыйных знакоў, акцызных марак. Сёлета за першае паўгоддзе затрымана каля чатырох тысяч літраў алкаголю. Кошт затрыманых спіртных напояў у тры разы пераўзыходзіць паказчык за аналагічны перыяд мінулага года.

«Звезда»: Адзіная эканамічная прастора, што ўтварылася ў рамках ЕАЭС, прадугледжвае збліжэнне стандартаў краін — удзельніц саюза. Як сёння распрацоўваюцца гэтыя агульныя патрабаванні і як беларускія стандарты суадносяцца з тымі, што дзейнічаюць у Расіі, Арменіі, Казахстане і Кыргызстане?

Аксана ГРЫШКЕВІЧ: Для рэалізацыі тэхнічных рэгламентаў Еўразійскага эканамічнага саюза выкарыстоўваюцца міждзяржаўныя стандарты. Безумоўна, яны ўлічваюць эканамічныя і вытворчыя асаблівасці і нашых прадпрыемстваў. Гарманізацыя ў адносна стандарты краін — удзельніц ЕАЭС павышае планку для прадукцыі, якая распрацоўваецца на гэтай тэрыторыі.

Анжэла СКУРАНОВІЧ: Практычна ў кожным з тэхнічных рэгла

ПРАВЕРКА НА ДАРОЗЕ

Гэту гісторыю мне расказаў мой колішні сябар — знатны паліўнічы і заядлы аматар рыбалкі. Праз яе, апошняю, і прыгода была.

Дамовіліся некай трое знаёмцаў ранічкаю махнуць на рыбалку. Машыну меў толькі адзін — Міхась. Яму, адпаведна, і кіроўца быў. А таму ні напярэдадні, ні ў час рыбалкі ён, што называецца, ні грамўліць у рот не браў, нават не збіраўся — тут справа прыныцу. Проста напярэдадні мала спаў: спачатку збіраў ды насіў у машыну неабходнае прычэпнае, потым захапіўся нейкімі хатнімі справамі... Факт, што лёгка далёка за поўнач і толькі, здаецца, вочы заплюшчыў, — зазвінеў тэлефон.

— Ну, ці доўга цябе чакаць?! — данёсся абураны голас з таго канца проваду. Міхась зірнуў на гадзіннік: Божухна, ён праспаў, падзеў людзей! Значыць, трэба хутчэй... Так — ногі ў штаны (гузікі потым), боты на ногі і кулём у машыну.

Дзякаваць Богу, яна тут жа завялася... Міхась праехаў па горадзе, сабраў сваіх сяброўку. Толькі выехал за горад — «дашнік»... У такую рань... і адкуль ён толькі ўзяўся! Аднак жэзлам загадвае спыніцца. — Вы невяроючы, — праверыўшы дакумэнты, кажа Міхась.

— Ды не, — бароніцца той, — ні грама не пуй ні сёння, ні ўчора. Ведаў жа, што за руль. У мяне з гэтым строга.

— Не ведаю, не ведаю, — засумняўся ахоўнік парадку. — Давайце праверым. Восем вам трубочка. Дзьмухніце, калі ласка.

Міхась баяцца няма чаго: удыхнуў на ўсе грудзі — дзьмухнуў. Праба нічога не паказала. «Дашнік» пачухаў патыліцу, дастаў другую трубочку... Не памяншала колеру і яна.

— Дзіўна, — заклапочана казаў міліцыянер, — абедзве новыя... Можна, бракаваныя? Трэба праверыць.

Сказана — зроблена: дзьмухнуў у трубочку... ён.

— Глянь ты, спраўна! — прызнаў, пачырваневшы. І дадаў: — Едзьце, шчаслівай дарогі! Міхась вярнуўся ў машыну.

— Вынесла ж яго нячыстая... І чаго ён да мяне прычэпаўся? — спытаў у сяброў.

— А ты ў люстэрка сёння глядзеў? — пацікавіліся тыя.

Міхась зірнуў (хоць у тое маленькае, што было ў машыне) і аж самому вусцішна стала — твар накамечаны, валасы дыбком, вачэй амаль не відаць... Выліты алкаш.

Але ж пры гэтым на яго выдых прыбор не спрацаваў, а наадварот «здаў» даішніка...

А зрэшты, той таксама чалавек, і нішто чалавечнае яму, відаць, не чужое?

Анатоль ПАЛЫНСКІ, г. Берасіно

КАРОВА? ПРЫНЦЭСА!

У век сучасных тэхналогій моладзі, вядома ж, цяжка ўявіць, як жылі і працавалі іх дзяды, прададды. Для гэтага трэба чытаць кніжкі, глядзець фільмы.

У многіх з іх, гагачасных, дзеі разгортваліся ў вёсках, і галоўнымі героямі былі тады свінаркі, пастухі, даяркі, трактарысты. На гусенічным у ролі (Мацвееў з Плянкова) «папрацаваў» нават знакаміты Вячаслаў Ціханюў! Бурыліла жыццё ў вёсках...

Як расказвае мая мама, працаваць тады прыходзілася шмат і праца была вельмі цяжкай. Але ж людзі былі здаровыя, бадзёрыя, сілы мелі...

Ты ж карою на ферме далі ўручную. І каб толькі — кожная даярыца трэба было сваю групу зімой пакарміць, стойлы прыбраць...

Мама вельмі любіла сваіх каровак, шкадавала іх. І, калі ў іных даярак на сляху былі спрэ звычай-

ныя, так бы мовіць, каровы мянушкі — кішталь Ругуля, Красуля ды Чарнуля, то ў май маму што ні кароўка, то Кветка, Фёя, Харашуха, Паненка...

А любімай у яе была Прынцэса. Відаць, адчуваючы сваю неардынарнасць, гэтая кароўка пасілася трохі паводдаль ад статка, на рэчцы мутную ваду не піла — чакала, пакуль сьдзе каламуць. І малака давала шмат, як, дарчы, усе мамыны кароўкі...

Магчыма, праз гэта іншыя даяркі на ферме таксама сталі даваць сваім падапечным больш ганаровыя мянушкі: у статку з'явіліся Барыні, Баярыні, Царэўны, Каралеўны, нават Графіня!

І што вы думаеце: па вытворчасці малака маціна гаспадарка выйшла на першае месца ў раёне! Потым слава пра яе стала грывець на ўсю вобласць.

Можна, кароўкі сталі адчуваць сваю прыналежнасць да вышэйшага свету і стараліся «адпавядаць»? А можа, і даяркам лягчэй было «служыць» Графіням ды Каралевам, бо нездарма ж кажуць, што карова без мянушкі — мяса.

Тацяна РАМАНОВА, г. Наваполацк

НЕ СІЛАЮ, ДЫК СПАСАБАМ

Сенасок у вёсцы — адказная пара. Прынамсі, была. Бо гэта цяпер косяць касілкамі, альбо і зусім сена людзям гатовае даюць — у цоках. А некалі, гадоў 30 і болей таму, касілі яго ўручную — косамі...

І, дарчы, нікому не скардзіліся, што гэта, маўляў, дужа цяжка! Было б што касіць, як той казаў, бо жыўнасці ўсе трымалі многа: у людзей на падворках не адна карова была. Ды і бычкова асобныя трымаілі. А вось сенажаці часам выдзялялі дрэнныя, ад дому далаць...

У тое лета дзялкі нам далі аж за 17 вёрст. Касіць яе давалася талакой. Добра яшчэ, што з надвор'ем пашчасліва: сохла ўсё на вачах. Восем муж і кажа мне: «Я дагаварыўся з трактарыстам — ён увечары па наша сена падзець. Пагурыць яго дапамогучь мясцовыя хлопцы. Гарэзкі я куплю, а ты збяры што з ежы. Трэба ж прыкусіць».

С.А. КУРЦІН, г.п. Лынтупы, Пастаўскі раён.

Рубрыку вядзе Вялічана ДАУНАР, dounar@zviazda.by

ТУРЫЗМ ЗБЛІЖАЕ НАРОДЫ

Па гарызанталі: 1. Сустрэча або провады турыстаў у аэрапорце ці на чыгуначным вакзале з дастаўкай яго да гатэля ці з гатэля да транспартнага срэдку. 4. Прыбор для вымярэння пройдзенай адлегласці ў кроках, які ўваходзіць у экіпіроўку турыста. 8. Жанчына, якая падарожнічае. На Беларусі першай... была асветніца XII стагоддзя Еўфрасіння Полацкая, якая здзейсніла паломніцтва з Полацка да Іерусаліма. 9. Дзяленне на крузе кампаса. 11. Марское падарожжа. 12. Дазвол на ўезд у краіну, а таксама паметка ў пашпартаў з знакам такога дазволу. 16. «У чужой краіне падарожнік...» з грашыма, які ўсе хочучы апаражніць». В.Гюго. 17. Рот звера, рыбы (разм.). 18. «Каб шмат падарожнічаць, трэба... есці». Т. Фулер. 19. Сорт каштоўнай паўднёвай яблыні. 22. Вялікая неядавітая змяя. 23. ... — дасужы, ды не дужы (прык.). 26. Тачыць... — займацца пустымі размовамі (разм.). 29. Кампанія, якая спецыялізуецца на складанні турыстычных маршрутаў, продажы пудзёвак. 30. Пладовае дрэва, падобнае на сліву. 31. Навучанне, асвета.

тэля. 10. Мошкі. 13. Еўрапейская краіна, дзе ў 1979 годзе быў устаноўлены Суветны дзень турызму, які адзначаецца 27 верасня. 14. Устаноўлены парадак, лад. 15. «Блакітныя...» Цікавы турыстычны маршрут, дзе прапануецца праісці па экалагічнай сцежцы працягласцю да 7 км на тэрыторыі Мядзельскага і Пастаўскага раёнаў. 20. «Чалавек робіць шчаслівым... рэчы: каханне, цікавая работа і магчымасць падарожнічаць». І. Бунін. 21. «... збліжае народы, а турыстычны сэрсвіс і раздзяляе». Ю. Чэншчык. 24. «Часам адзін... праведзены ў іншых месцах, дае болей, чым дзесяць гадоў жыцця дома». А. Франс. 25. Апошняя стадыя індывідуальнага развіцця насякомых. 27. Род марскога рака. 28. Кожны... шляху прыбуўшае часцінку мудрасці (прык.). 29. Турыстычная паездка па пэўным маршруце.

Склаў Лявон ЦЕЛЕШ, г. Дзяржынск.

Крок. 29. Тр. 21. Турсыя. 24. Дзень. 25. Іматэ. 27. Крап. 28. 13. Іспанія. 14. Кітаў. 15. Іспанія. 20. Тр. 21. Па перагале: 2. Сава. 3. Рагарт. 4. Крокі. 5. Клія. 6. Моа. 7. Рукава. 9. Рым. 10. Маша-шока. 17. Іман. 18. Мана. 19. Рана. 22. Уада. 23. Вандэруацкі. 9. Рым. 12. Віза. 16. Мана. 17. Іман. 18. Мана. 19. Рана. 22. Уада. 23. Вандэруацкі. 1. Трафар. 4. Крок. 28. Праверце, калі ласка, адказы

30x30 crossword puzzle grid with numbers 1-31 and small images of travel-related scenes.

19 ВЕРАСНЯ

1838 год — выйшаў першы нумар газеты «Мінские губернские ведомости». Выдавалася па 1917 год у Мінску 1-2 разы на тыдзень губернскай управай. Мела афіцыйны і неафіцыйны раздзелы. Афіцыйны змяшчаў паведамленні і ўказы ўрада, распараджэння губернскага ўлад, аб'явы. У неафіцыйным раздзеле друкаваліся гістарычныя, этнаграфічныя, статыстычныя матэрыялы, паведамленні аб гарадскіх падзеях і здарэннях.

1905 год — 110 гадоў таму нарадзіўся (вёска Сяліба, цяпер Бярэзінскі раён) Янка Туміловіч (Іван Людвігавіч), беларускі паэт. У 1927 годзе скончыў БДУ. Быў членам літаратурных аб'яднанняў «Маладняк» і «Пробліск». У 1926-м выдаў пэдагігічны зборнік «Пунсовае раіца» (разам з Я. Бобрыкам і А. Званкова). У 1930-я гады працаваў выкладчыкам у Вышэйшай палітасветсколе, у рэдакцыі газеты «Піянер Беларусі». У 1936 і 1937 гадах паэт арыштоўваўся, быў асуджаны да 7 гадоў панаўчача-працоўных лагераў. У 1938 годзе расстраляны. Рэабілітаваны ў 1940-м.

1911 год — нарадзіўся Уільям Голдывнг, англійскі пісьменнік-раманіст, нобелеўскі лаўрэат. Уільям пачаў пісаць ужо ў 7 гадоў, але па патрабаванні бацькоў атрымаў прыродазнаўчую адукацыю ў Оксфардзе. Яго першая кніга, зборнік вершаў, з'явілася праз год пасля таго, як ён атрымаў дыплом бакалаўра навуц. Пасля заканчэння каледжа Голдывнг працуе ў разліковай палатэ ў Лондане, у 1939-м ён пераязджае ў Солсберы. Тут Голдывнг напісаў чатыры кнігі, але надрукаваць іх яму не ўдалося. Яго раман «Уладар мук», дзейнае ў якім адбывалася ў ваенны час найбліжэйшай будучыні, адхілілі добрыя два дзясяткі выдавецтваў, пакуль нарэшце не быў апублікаваны ў 1954 годзе. Кніга заваявала неверагодную папулярнасць у Англіі і ЗША. У захапляльнай гісторыі гаворыцца пра групу англійскіх хлопчыкаў, якія воляй выпадку былі выкінуты на бязлюдны востраў. Апынуўшыся без дарослых, яны працягваюць незвычайную жорсткасць. Дзякуючы паспешнаму раману, у 1961 годзе Голдывнг цалкам прысвячае сябе творчасці. У 1983-м яму была прысуджана Нобелеўская прэмія «за раманы, у якіх аўтар звяртаецца да сутнасці чалавечай прыроды і праблемы зла, усе яны аб'яднаны ідэяй барацьбы за выжыванне». У многіх сваіх творах Голдывнг адкрывае цёмныя бакі чалавечага сэрца, калі той аказваецца ў экстрэмальнай сітуацыі. Яго раманы, якіх выйшла 12, — гэта даследаванні духоўных і этычных пытанняў. Насуперак стэрэатыпам успрымання творчасці Голдывнга, якія склаліся, сам ён не лічыў сябе песімістам і не адчуваў безнадзейнасці ў сваіх творах.

Было сказана
Максім ТАНК, народны паэт Беларусі:
«Самая страшная рэч — абыякавасць. Калі з ёй не змагацца, яна, як дрыгва, загубіць лобода чалавека».

Трэба — значыць трэба. Сабрала я ў торбу нейкі харчоў, паклала туды ж свой купальнік (думаю, буду сена варочаць — пазарагою заадно...) Селі мы з мужам на матацыклі да пахалі. Да самой сенажаці, праўда, падруліць не змагілі — сцяжка раней «абарвалася». Але ж матацыкл паблізу ў цянек паставілі, а на дрэва — каб сабакі не дасталі — павесілі торбу з пачастункам і купальнікам (не надзявала я яго, бо адразу ж сталі грызці авадзі, ды і, калі па шчырасці, не да загару неяк было). Мы з мужам пайшлі працаваць: падварушвалі наша сена, зграбалі ў валкі...

Увечары, як і дамоўлена было, прыехаў трактар. Не падманулі мужа і тыя хлопцы. Факт, што сена мы дружна пагурылі, увязалі — наступіў час «наліваць».

Усёй «камандай» (хлопцы ў прадчуванні...) мы пакаравалі да знаёмкага дрэва. Там я задрала галаву і знямела: торбы на месцы... не было. Затое ўнізе, на траве, ваяліся шматкі знаёмай абгорты...

— Ну, гаспадыня, варон ты пакарміла, — прызнаў нехта з памагатых. — А вось чым будзеце людзей?..

Нам з мужам хоць ты скрозь зямлю правалілі! Але ж сталі шукаць. Спачатку ў высокай траве ён знайшоў кілішак, потым — бутэльку з гарэлкай. А вось з харчоў не засталася ні крошкі — «закусаваць» хлопцам давалася рукавом.

А тым часам я ўспомніла пра свой купальнік. Яго ж таксама нідзе не было! «Ну і халера з ім, — падумала. — Усё роўна стары. Трэба будзе новы купальнік...»

Аднак тут нехта з хлопцаў спытаў: — Слухайце, а што гэта на дрэве вісіць? Усе дружна пазазіралі галавы: з верхавіны і зусім непадалёк звязіў... мой купальнік.

...Дастаньце яго ніхто з мужчын не палеў: і не новы, і высока, і цянець стала... А вось вароны — то ведае — можа, яго потым і знялі. Яны гэта могуць, як высвятляецца...

С.А. КУРЦІН, г.п. Лынтупы, Пастаўскі раён.

Рубрыку вядзе Вялічана ДАУНАР, dounar@zviazda.by

Advertisement for 'Откровенно о «подводных камнях» белорусского импорта' (Openly about 'underwater rocks' of Belarusian import). Includes logo 'Минская Волна' and text about import certification and quality control.

АД НІТКІ ДА РУЧНІКА

Каля 400 майстроў-умельцаў Міншчыны прадставяць свае вырабы з тэкстыля, салома- і лазапляценні, вышыўцы, ганчарства, разьбе па дрэве на сваяе рамяства «Слуцкія пясць» 19 верасня.

Уздоўж вуліцы Максіма Багдановіча да фабрыкі мастацкіх вырабаў будзе размешчана «Раменнае слабада», дзе пройдуць майстар-класы па розных відах народнай творчасці. Юныя майстры Слуцка зладзіць сваю выставу-продаж на пляцоўцы перад Цэнтрам дзіцячай творчасці. У конкурсе «Беларуская лямпа» прымуць удзел каля 100 майстроў-ляльчыкаў з 17 раёнаў вобласці.

Тацяна ЛАЗОУСКАЯ, lazovskaya@zviazda.by

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

СЕЗОН НАРЫХТОВАК

Соус да мяса

Спартрэбіца: баклажаны — 1 кг, памідоры — 2 кг, перац салодкі (чырвоны, ачышчаны) — 0,5 кг, соль — 1 ст. л., цукар — 6 ст. л., воцат (9%) — 100 мл, перац чырвоны востры (свежы) — 0,5 шт., часнок — 10 сярэдніх зубчыкаў, алеі — 200 мл, базілік (калі свежы) — 2 галінкі, калі сушаны — 1 ч.л.

На мясарубцы перакручваем асобна памідоры, перцы, баклажаны. Здрабняем часнок. Бярэм таўстасцяную каструлю або казан. Адраўляем туды памідоры, алеі, соль, цукар. Кіпяцім 10 хвілін. Дабуляем баклажаны. Кіпяцім 10 хвілін. Кладзем туды ж салодкі і востры перац. Кіпяцім 10 хвілін. Дадаем часнок, базілік і воцат. Кіпяцім 5 хвілін. Раскладваем па стэрільных слоіках і закучваем.

Варэнне з вострага перцу

Спартрэбіца: перац чырвоны востры (5-6 шт.) — 60 г, яблыкі — 0,5 кг, перац балгарскі салодкі — 0,5 кг, воцат яблычны — 20 мл, цукар — 350 г, спецыі (бадззян — 1 зорачка, перац думхмяны — 2 гарошыны, каляндра — 4 гарошыны).

Вымыць і абсушыць садавіну і гародніну. Выдаліць семкі (працаваць з вострым перцам лепш у гумовых пальчатках), яблыкі аббраць. Адвольна нарэзаць перцы і яблыкі, скласці ў адпаведны посуд, засыпаць цукарам. Пакінуць на 12-24 гадзіны пры пакаёвай тэмпературы. На сярэднім агні давесці масу да кіпення. Агонь зменшыць і варыць, перыядычна памешваючы, 20 хвілін. Зняць каструлю з агню і здрабніць масу блендарам (працаваць акуратна, каб пазбегнуць распырвання гарачага варэння), або працэзіць праз сіта. Атрыманую масу вярнуць на агонь і дабавіць спецыі. Варыць яшчэ 10 хвілін на слабым агні, падліць воцат і паварыць яшчэ 10 хвілін. Адставіць варэнне настаяцца на суткі (зорачку бадзьяну варта перад гэтым вылавіць). Закіпяціць і разліць па стэрільнаваных слоіках.

КУЛІНАРНЫЯ ХІТРАКІ

- Каб алеі пры смажанні не пырсаўся, можна дно патэльні трохі прысыпаць солью.
• Яечня будзе пышна, калі дабавіць 2 лыжкі халоднай вады на 1 шклянку яек і добрацька ўзбіць.
• Падліць у цеста разведзены бульбяны крухмал — булкі і пірагі будуць пышнымі і мяккімі нават на наступны дзень.
• У цеста можна дадаць трохі каньяку — цеста стане больш думхмяным, а выпечка смачнейшай.

УМЕЛЫЯ РУЧКІ

Падушка са старых джынсаў

Для падушкі памерам 45x45 см спартрэбіца: 1-2 пары старых джынсаў (з іх павіна атрымацца 16 кружочкаў дыяметрам 16 см; адны джынсы, у залежнасці ад памеру, даюць 12-16 дэталей); 16 квадратаў з рознакаляровай баваўнянай тканіны памерам 13x13 см; 16 квадратаў з філізеліну памерам 11x11 см; 0,5 м баваўны для другога боку падушкі; напаяльнік для падушкі.

З дапамогай цыркуля і нажнік выразаем з шчыльнай паперы круг дыяметрам 16 см.

Адразаем калашыны ў джынсаў, распорваем адзін бок і выразаем па шаблоне кружочкі.

Далей бярэм круглую дэталі, прыкладваем лінейку на 2,5 см ад краю і праводзім прамую лінію. Гэта будзе лінія шва. Такую ж лінію праводзім паралельна на другім баку нарыхтоўкі. Як варыянт, можна выразаць з паперы квадрат з бокамі 11 см, паклісяць яго ў цэнтр джынсавага круга і абвесці, тады лініі будуць строга паралельнымі.

Далей складаем два кругі добрым бокам усярэдзіны, сашпільваем і прышываем уздоўж размечаных ліній. Затым запароўваем краі зрэзаў з розня баку. Сшываем такім чынам дэталі з 4-х кружочкаў. Далей бярэм квадраты з баваўны памерам 13x13 см і філізеліну памерам 11x11 см. Выкладваем філізелін у цэнтр кожнага круга. Зверху накладваем абрэзкі баваўны добрым бокам угору. Аднаем пярэсткі джынсавай тканіны на баваўну і адстроўваем на адлегласці 5 мм ад краю пярэсткі, не апрацоўваючы зрэз.

Робім такім чынам 4 рады па 4 кружкі ў кожным радзе і пачынаем сшываць паміж сабой. Адразаем па перыметры лішнюю тканіну, каб атрымаўся роўны квадрат. Далей накладваем атрыманую частку падушкі на кавалек баваўны, выразаем і прышываем са сподняга боку заднюю палову, пакінуўшы невялікую адтуліну для набавання. Але перш чым набыць падушку напаяльнікам, адраўляем навалочку ў пральную машыну, каб неапрацаваныя пярэсткі злёгка разкалматіліся. Набіваем падушку напаяльнікам і зашываем адтуліну патамным швом уручную.

СЁННЯ

Table with columns: Сонца, Усход, Захад, Дажыня дня. Rows: Мінск, Віцебск, Магілёў, Гомель, Гродна, Брэст.

ЗАЎТРА

Weather forecast map for Belarus with temperature ranges for various cities like Віцебск, Мінск, Магілёў, Гомель, Брэст, Варшава, Кіеў, Рыга, Масква, С-Пецярбург, Вільнюс.

УСМІХНЕМСЯ

Сустрэў чалавека, які растлумачыў, як вырашчыць праблемы краіны. Але ўзначаліць урад ён пакуль не гатовы: трэба таксаваць...

— Калі не спыніш прыкідвацца касірам у супермаркце, я збяру свае рэчы і паеду! — Пакет патрэбны?

Самыя вялікія праблемы ў жыцці мужчыны пачынаюцца са слоў жанчыны: «Я тут падумала...»

Зямля на 70% пакрыта вадой. Астатнія 30% пакрыты дурнямі.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

Publication information for 'ЗВЯЗДА' newspaper, including contact details, subscription rates, and a list of subscribers.